Gyimóthy Gábor (Zollikerbeg/Svájc):

Magyar nyelvünk védelmében

Gondolatok a magyar nyelv napján

Szeretnék ez ünnep napnak
néhány szót szentelni,
kérdezvén, hogy van-e vidám
okunk ünnepelni?

Hogy a magyar hivatalos,
nincs száznyolcvan éve,
s űnnepeljük, hogy ma már az
– gondot félretéve.

Ám, hogy több, mint nyolcszáz évig
– ma kimondva légyen –
más nyelv volt a hivatalos,
utólag is szégyen!

Megaztán – kérdem – elég-e
az egynapos ünnep,
s törődésünk a nyelvünkel
azután eltűnhet?

Mégcsak nem is pirosbetűs
a naptárnak lapján,
s olyan mint a fogadalom
újév első napján,

rajogásunk addig sem tart,
tűnik, mint a harmat
és úgy elmossa az idő,
mint a fogadalmat...

Pedig veszélyben a nyelvünk,
végét látom jőni.
Nem elég egyetlen napig
a nyelvvel törődni!

Hiszen szemünk előtt romlik,
és nem észrevétlen!
Harcolhatnánk ám ezellen,
de csak ülünk tétlen!

Nem bánom, hát ünnepeljen,
kinek van rá kedve,
ám, hogy tartozik a nyelvnek,
máskor sem feledve!

A magyar e megtisztelést
ne csak egyszer kapja,
legyen gyönyörű nyelvünké
az év minden napja!

Zollikerberg, 2023 XI. 16.

Féltsük-e a nyelvet? Egy hajdani nem közölt válaszom...

Valamikor 2019. augusztus vége felé küldhettem el alábbi írásomat egy cikkre reagálva. Természetesen nem kaptam választ, talán mert az eredeti cikk írója ahhoz a balliberális körhöz tartozik, amely nagy örömmel látja a nyelv „internacionalizációját", azaz elnemzetközüliesülését, ami alapfeltétele a nemzet szétbomlásának...

Kedves Élet és Tudomány! Igen tisztelt Gy. E. úr!

Az ez évi 34. számban megjelent Nyelv és Élet rovat elolvasása után támadt néhány gondolatom azzal kapcsolatban, hogy jó-e, ha nem féltjük az anyanyelvünket. Sajnos nem állt módomban Móra Ferenc írásait megismerni. Valahogy elkerülték gyerekkoromat. Nagyon szerethette a magyar nyelvet, mint ahogy én is nagyon szeretem, főleg azóta (1956 óta), hogy külföldön élek.

Meg merem kockáztatni azt az állítást, hogy valószínűleg nem szeretném ennyire az anyanyelvemet, ha Magyarországon maradtam volna és nem tanultam volna féltucat idegen nyelvet. És abban mindenképpen biztos vagyok, hogy nem érezném annyira fájdalmasan a mai, magyar nyelvpusztulást, mint ahogy innen érzem, kívülről rálátva.

Ha Móra Ferenc ma élne, valószínűleg ezt írná: *...mentsük, védjük, tisztogassuk a nyelvet, de főleg nagyon, nagyon féltsük!* Ma egészen más időket élünk, mint amilyenek Móra idejében voltak. Lehet hogy akkor úgy tűnt, hogy „*addig, amíg nemzet van, a nyelv is elpusztíthatatlan*". Ma nem csak úgy tűnik, hanem szinte ordít a felismerés, hogy addig, amíg nyelv van, addig elpusztíthatatlan a nemzet. De csak addig! És meddig lesz még nyelv? Magyar nyelv? Politikai kérdés lenne és más lapra tartozik, hogy jó-e, ha marad a nemzet. Szerintem jó lenne ha maradna, de ez már tényleg *más lap.* Természetes, hogy a nyelvek változnak, hiszen változik a világ és mi is változunk benne, de húsból és vérből való lényegünk szerencsére nem változik. Sajnos a mai nyelvváltozás olyan rohamos, hogy nem tartom túlzásnak nyelvpusztulásról beszélni. Mit éreznének ma egykori nyelvújítóink, mit érezne Kosztolányi olyan szavakat hallva, mint *sztrók, spré, lízing, hidratáló formula, lájkolás* és még sok hasonlót? Vajon mit szólna Móra Ferenc, ha hallaná a szinte teljesen szalonképessé vált, elképesztően trágár szóhasználatot? Merne-e még arra biztatni, hogy ne féltsük a nyelvet?

Az írás föltalálása után, és főleg amikor a könyvnyomtatás elterjedt, a nyelv rögzítődött, ami nagyon jó és előnyös volt, hiszen a gondolat- és eszmecsere lehetősége nem csak nagy távolságok esetén fontos, hanem akkor is – noha akkor csak egyirányú –, ha nagy időközök választanak el bennünket azoktól, akiknek gondolataira kíváncsiak vagyunk. Ez működött a magyarban legalább ötszáz éven át (szándékosan nem akarok visszanyúlni a Halotti beszédig, pedig nagy túlzás még az sem lenne). Most viszont, ha a nyelvváltozás ilyen irammal halad tovább, még ötven év, azaz még két nemzedék és utána egy Arany-verset le kell majd fordítani az akkori „magyarra", hogy érthetővé váljék.

A nyelv lényegének nem szabadna változnia. Ha a -ban, -ben mást jelent, mint a -ba, -be, akkor az n-hangot nem lehet lustaságból elhagyni és utána jóváhagyni. Találkoztam a mai Magyarországról jött, szakmailag jól képzett, negyven év körüli emberekkel, akik még csak nem is hallottak arról, hogy léteznek ikesigék, és hogy azokra részben más szabályok érvényesek, mint más igékre...

Emellett a szókincs kicserélődése rohamosan zajlik. Ki mond ma még ***lehetőséget*** *opció* helyett, ***fényképet*** *fotó* helyett, ***tájékoztatást*** *információ* helyett, ***tétovázást*** *hezitálás* helyett, ***minősítő versenyt*** *kvalifikációs* helyett, ***összpontosítást*** *koncentrálás* vagy *fókuszálás* helyett, ***virágport*** *pollen* helyett, ***magánosítást*** *privatizáció* helyett, ***hangversenyt*** *koncert* helyett, ***ünnepélyt*** *fesztivál* helyett, ***régészt*** *archeológus* helyett, ***tömegvonzást*** *gravitáció* helyett, ***világegyetemet*** *univerzum* helyett, ***szívszélhűdést*** *infarktus* helyett, ***kiürítést*** *evakuálás* helyett, ***hagyományost*** *tradicionális* helyett, **jelképest** *emblematikus* helyett, vagy ***ibolyántúli***

sugárzást *úvé-sugárzás* helyett? Sajnos úgyszólván senki. És ezt a fölsorolást még nagyon hosszan folytathatnám!

Még hogy a nyelv kidobja magából, ami nem belevaló?! Lehet, hogy ez így volt Móra idejében, mert akkor nyilván sokan, vagy legalábbis elegen foglalkoztak nyelvápolással és súlyt helyeztek a nyelvoktatásra. Mi volt az a nem odavaló, amit a nyelvünk az utóbbi harminc évben kidobott? Egyetlen példát sem találtam. Az ellenkezője történik: a nem odavaló dobja ki magyar szókincsünk szavait. Ez ellen csak tudatos és szigorú nyelvoktatással lehetne valamit tenni, mert anélkül az emberek észre sem veszik, hogy már csak félig beszélnek magyarul. Ám ez csak akkor történik meg, ha féltjük a nyelvet, nagyon féltjük!

Volt idő a háború után, amikor bizony vigyáztak ilyesmire. Iparitanuló koromban szigorúan ügyeltek arra, hogy az eszközök németből átvett – és addig szorgalmasan használt – nevét magyarul mondjuk. Például a *sublerből* ***tolómérce*** lett, a *colstokból* ***mérőléc***, stb. Gyerekfejjel nem fogtuk föl, hogy miért kell egy rövid szót, hosszabbal fölváltani, és hogy az mennyire fontos. A sportban a *vízipóló* ***vízilabda*** lett, vívásban az *asszó* ***csörte*** lett, a *dzsúdó* (ami egyébként japánul, helyesen kiejtve *judo* lenne) **cselgáncs** lett, és így tovább. Ma már megint csak *asszót* és *dzsúdót* hallok... Végül, visszatérve Móra szavaira: *Miért kellene* ***mentenünk***, ***védenünk*** *és* **tisztogatnunk** *a nyelvünket, ha nem kell* ***féltenünk****?* Féltenünk kell, mert sajnos nem öngyógyuló, öntisztuló, önvédő és „önelintéző" valami! Még csak nem is olyasmi, ami önmagától változik. ***Mi változtatjuk, akik beszéljük***, vagy ***írjuk***, és ha nem ügyelünk nagyon arra, hogy milyen változtatásokat engedünk meg magunknak, nem teszünk jó szolgálatot az anyanyelvünknek.

Tiszteletteljes üdvözlettel: Gyimóthy Gábor, *Zollikerberg (Svájc)*

Akinek nem inge, ...

Volt már ilyen versem, hogyne!
Megfogadtad szavamat?
Mikor feléken rugdostam
az idegen szavakat?!

Mert gyalázat, ahogy beszélsz!
Arany János mit szólna?
Kazinczy vagy Kosztolányi
még engem is megróna,

merthogy nem tanítottalak
magyar szóra eléggé!
Mondókám túl finom ahhoz,
hogy agyadba bevésné,

határozd el, hogy mit akarsz,
ha beszélsz hát magyarul,
avagy zagyva, keverék nyelv,
ami a szádra tolul?!

Pofon csak nem vághatlak, ha
bicsaklik a szókincsed...
Javaslataimat jobban
meg kellene szívlelned!

Érzelmileg érthetőbb, mint
emócionálisan
s a **teljesen** miért lenne
rosszabb, mint **totálisan**?

Az **evidens nyilvánvaló**,
gyűjtemény: **kollekció**,
szimpatikus: **rokonszenves**,
az **autonóm önálló**.

A **tumultus tülekedés**,
objektív: **tárgyilagos**.
A **szekció tagozat** és
a **publikus nyilvános**,

Detonáció: **durranás**.
Azt hitted, hogy robbanás?
Látod, hogy az idegen szó
mily agyafúrt, kispajtás?

Százszor mondtad, hogy **karantén**,
pedig hát az vesztegzár!
Szégyen ám, hogy ezt nem tudtad,
Rejtő Jenő tudta már...

A **dzsúdó** magyarul **cselgáncs**!
S nem csalás, nem ámítás:
japánul **júdónak** mondják,
így hát kettősen hibás.

Az **aspektus** csupán **szempont**,
asszó: **csörte** magyarul.
Köz-szókincsben volt e szó már,
de most újra kiszorul.

Delegáció: **küldöttség**,
szituáció: **helyzet**.
Definiál: **meghatároz**,
program csak **műsor** lehet...

Realizál: **megvalósít**.
Közönséges: **banális**.
(S tudjuk a villa csak villa,)
a **csatorna**: **kanális**...

Azt hitted, a **realizál**
azt jelenti, észrevesz?
Angol nyelvből idecsődült,
agyalágyult nézet ez!!

A **kontextus összefüggés**.
Érthető és egyszerű!
Empátia: **együttérzés**,
populáris: **népszerű**.

Nem mindegy, hogy gyerekkorban
az ember mily szót tanul.
Magyar szónak értelme van –
ÉRTELME VAN MAGYARUL!

A **galaktika** a **tejút**,
fundamentum: **alapzat**.
Csillgász az **asztronómus**
(*asztrológus* nem izgat...).

Instrukció: **utasítás**.
Remélem, megérted ezt.
Ha **kontúr**, hát **körvonal.**
Diszkriminál? **Kirekeszt**!

Kiegészítés – Nyelvleckztetés, Mottók-hoz

A Mottók láthatók a 160-172. oldalon, itt:
https://epa.oszk.hu/01400/01445/00055/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_01_150-293.pdf#page=2

(66)
Ha egy szó a magyar nyelvben
visszatetszőn idegen,
– bárhogy nézem – az Téged sem
hagyhat folyton hidegen !

(67)
Idegenszó – kérdem vadul –
szádra vajon miért tolul ?
Élesre áll minden agyar !
Tán nem tudod mi a magyar ?!

(68)
Mért nyúlsz idegen szavakhoz,
gondolod, hogy az a *menő* ?
Hiába reménykedünk, hogy
majd a fejed lágya benő ?

(69)
Idegen szó a nyelvünkben
– ha beköltözött –
olyan, mint a tengeri sün
kolibrik között.

(70)
A magyarban az a jó, hogy
minden szava érthető !
Ezért ésszerű használni,
ez a tény nem meglepő.

Könnyen meghökken az ember
– ez szerintem nem vitás –
ha egyszercsak ilyen szót lát,
mint: **szubszidiaritás...!**

Kontextualizáció-hoz
mit szólnál, kisöcsém ?!
Jól meglenne idegenszóknak
lakatlan szigetén...

Ha barátod minden növény,
attól szép a kiskert.
Mire jó, ha szövegedben
nem minden szó ismert ?!?!

(71)
A birka csak bégetve szól,
merthát az a nyelve.
Használj idegen szavakat,
s nyelved le van nyelve...

(72)
Magyar nyelvet hanyagoló,
te nem vagy csak hanyag:
tényked̄sed egyenesen
hazaárulási anyag !

(73)
Ki hanyagul nyelvet rongál,
– kimondom én: nagy bunkó !
Ha tudatosan csinálja,
akkor hazaáruló !

Észrevétlen szóhasználat

Hány szót használsz észrevétlen,
melynek vége **-ció** ?
Fölsorolom, mert már talán
én se tudom, mi jó...

Attrakció, ambíció
artikuláció.
Absztrakció és aukció,
civilizáció.

Redukció, indukció
és definíció.
Decentralizáció és
degeneráció.

Desztináció, akció,
globalizáció.
Popularizáció és
determináció.

Szocializáció és
adminisztráció.
Deportáció és aztán
agglomeráció.

Frusztráció, diszkréció
és deformáció.
Reláció, proporció,
mobilizáció.

Emóció, erekció,
privatizáció.
Digitalizáció és
az emigráció.

Devalváció és hát a
dezinformáció.
Fikció és erupció,
kanalizáció.

Diszkriminációés a
harmonizáció.
Eszkaláció, frakció,
emancipáció.

Prédikáció, kaució
és gravitáció.
Evolúció, funkció,
hallucináció.

Demoralizáció és
interpelláció.
Indusztrializáció
és innováció.

Dedukció, infekció
és integráció.
Inszubordináció és
az illusztráció.

Koncepció, náció és
rivalizáció.
Formáció, korrekció,
organizáció.

Kreáció, ováció
és inspiráció.
Diszkvalifikáció és
alliteráció.

Konfekció, opció és
legitimáció.
Rehabilitáció és
manipuláció.

Inkvizíció, porció,
korrepetáció.
Infláció, narráció
és információ.

Klasszifikáció és az
exhumáció.
Regisztráció, punkció,
polarizáció.

Prevenció, mutáció,
kooperáció.
Diverzifikáció és
asszociáció.

Migráció, injekció,
Illumináció.
Improvizáció és hát
kapituláció.

Sterilizáció és a
dokumentáció.
Evakuáció és az
extrapoláció.

Pozíció, muníció,
kommunikáció.
Liberalizáció és
orientáció.

Imitáció, szankció,
realizáció.
Exkommunikáció és
koordináció.

Identifikáció és
kvalifikáció.
Laudáció, korrupció,
restauráció.

Kapitalizáció és
interpretáció.
Manifesztáció és a
reprezentáció.

Kollekció, rotáció,
legalizáció.
Konfiguráció és a
regeneráció.

Demonstráció és persze
konföderáció.
Konstrukció, projekció,
reinkarnáció.

Szekularizáció és
centralizáció.
Redakció, perfekció,
kollaboráció.

Revolúció és aztán
szignalizáció.
Motiváció, stáció,
analizáció.

Petíció, tradíció,
és a promóció.
Vibráció, szenzáció,
és a produkció.

Kondíció, reakció,
asszimiláció.
Kontraindikáció és
specifikáció.

Konvenció, ráció és
stabilizáció.
Stagnáció és akkor a
transzplantáció.

Protekció, szelekció,
és koalíció.
Tranzakció, szubvenció,
és a vakáció.

Itt megállok, mert eléggé
elfáradtam vele.
Ám az egész szójegyzéknek
ez még csak a fele...

Megsúgom, hogy eljutottam
több, mint **háromszázig** !
Nem tudom, mit érzel ettől ?
Az én lelkem fázik !

Legtöbbjükre van magyar szó,
azt csak „le kell hívni" !
A többit meg gyönyörűen
körül lehet írni !

Viszonyod a magyar nyelvhez
akárhogy is légyen,
idegen szó használata
kegyetlen nagy szégyen !
– – – – – – – – – – – – – – – –

És akkor kezdjem elölről ?
Minek vége ***-zió*** *?*
Erózió, retorzió,
vízió, verzió....

Gyimóthy Gábor, Zollikerberg, 2019 V. 21.

- - - - - - -*-ció*

1. Abberráció
2. Absztakció
3. Adaptáció
4. Addíció
5. Agglomeráció
6. Agitáció
7. Akció
8. Akkreditáció
9. Alliteráció
10. Ambíció
11. Amputáció
12. Analizáció
13. Applikáció
14. Argumentáció
15. Artikuláció
16. Asszimiláció
17. Asszociáció
18. Attrakció
19. Aukció
20. Banalizáció
21. Centralizáció
22. Cirkuláció
23. Civilizáció
24. Decentralizáció
25. Dedikáció
26. Dedukció
27. Definíció
28. Deformáció
29. Degeneráció
30. Degusztáció
31. Deklináció
32. Dekoráció
33. Delegáció
34. Demarkáció
35. Demonstráció
36. Demoralizáció
37. Depiláció
38. Deportáció
39. Desztilláció
40. Desztináció
41. Destrukció
42. Determináció
43. Detonáció
44. Devalváció
45. Deviáció
46. Dezinfekció
47. Dezinformáció
48. Digitalizáció
49. Dilatáció
50. Direkció
51. Diszkréció
52. Diszkrimináció
53. Diszkvalifikáció
54. Diszpozíció
55. Disszertáció
56. Disztribúció
57. Diverzifikáció
58. Dokumentáció
59. Duplikáció
60. Edukáció
61. Emancipáció
62. Emigráció
63. Emóció
64. Erekció
65. Erupció
66. Eszkaláció
67. Evakuáció
68. Evalváció
69. Evolúció
70. Exhibíció
71. Exhumáció
72. Exkommunikáció
73. Expedíció
74. Expozíció
75. Extrapoláció
76. Fabrikáció
77. Fermentáció
78. Fikció
79. Fluktuáció
80. Formáció
81. Frakció
82. Frusztráció
83. Funkció
84. Generáció
85. Globalizáció
86. Gratuláció
87. Gravitáció
88. Hallucináció

89. Harmonizáció
90. Hibernáció
91. Identifikáció
92. Illuminációi
93. Illusztráció
94. Imitáció
95. Implantáció
96. Improvizáció
97. Indikáció
98. Indiszkréció
99. Indukció
100. Indusztrializáció
101. Infekció
102. Infiltráció
103. Infláció
104. Információ
105. Inhaláció
106. Injekció
107. Inkarnáció
108. Inkubáció
109. Inkvizíció
110. Innováció
111. Inspekció
112. Inspiráció
113. Installáció
114. Institúció
115. Instrukció
116. Inszubordináció
117. Integráció
118. Interpelláció
119. Interpoláció
120. Interpretáció
121. Intervenció
122. Intuíció
123. Invesztíció
124. Invitáció
125. Inzultáció
126. Irrigáció
127. Irritáció
128. Izoláció
129. Kalkuláció
130. Kanalizáció
131. Kapitalizáció
132. Kapituláció
133. Kaució
134. Kavitáció
135. Klasszifikáció
136. Koalíció
137. Koedukáció
138. Kollaboráció
139. Kollekció
140. Kombináció
141. Kommunikáció
142. Kompenzáció
143. Komplikáció
144. Kompozíció
145. Koncentráció
146. Koncepció
147. Kondenzáció
148. Kondíció
149. Konfekció
150. Konfiguráció
151. Konfirmáció
152. Konföderáció
153. Konfrontáció
154. Konglomeráció
155. Kongregáció
156. Konjugáció
157. Konspiráció
158. Konstelláció
159. Konstitúció
160. Konstrukció
161. Konszolidáció
162. Kontamináció
163. Kontempláció
164. Kontraindikáció
165. Kontrakció
166. Konvekció
167. Konvenció
168. Konverzáció
169. Konzerváció
170. Konzultáció
171. Koprodukció
172. Kopuláció
173. Kooperáció
174. Koordináció
175. Korporáció
176. Korrekció
177. Korreláció
178. Korrepetáció
179. Korrupció
180. Kreáció
181. Kultiváció
182. Kulmináció

183. Kumuláció
184. Kvalifikáció
185. Laudáció
186. Legalizáció
187. Legitimáció
188. Liberalizáció
189. Licitáció
190. Likvidáció
191. Limitáció
192. Lokalizáció
193. Manifesztáció
194. Manipuláció
195. Maszturbáció
196. Meditáció
197. Menstruáció
198. Migráció
199. Mobilizáció
200. Moduláció
201. Motiváció
202. Multiplikáció
203. Muníció
204. Mutáció
205. Narráció
206. Náció
207. Okkupáció
208. Opció
209. Oppozíció
210. Organizáció
211. Orientáció
212. Ováció
213. Ovuláció
214. Pankráció
215. Penetráció
216. Perfekció
217. Perforáció
218. Petíció
219. Polarizáció
220. Popularizáció
221. Populáció
222. Porció
223. Pozíció
224. Prepozíció
225. Prezentáció
226. Prevenció
227. Prédikáció
228. Privatizáció
229. Produkció
230. Projekció
231. Promóció
232. Proporció
233. Protekció
234. Provokáció
235. Publikáció
236. Punkció
237. Ráció
238. Reakció
239. Realizáció
240. Recitáció
241. Redakció
242. Redukció
243. Regeneráció
244. Regisztráció
245. Reguláció
246. Rehabilitáció
247. Reinkarnáció
248. Reklamáció
249. Rekompenzáció
250. Rekonstrukció
251. Rekreáció
252. Rekrutáció
253. Relaxáció
254. Reláció
255. Renováció
256. Reparáció
257. Repetíció
258. Reprezentáció
259. Reprodukció
260. Restauráció
261. Retrospekció
262. Reveláció
263. Revitalizáció
264. Revolúció
265. Rezerváció
266. Rezignáció
267. Rivalizáció
268. Rotáció
269. Specifikáció
270. Spekuláció
271. Stabilizáció
272. Stagnáció
273. Stáció
274. Sterilizáció
275. Szankció
276. Szekció

277. Szekréció
278. Szekularizáció
279. Szelekció
280. Szenzáció
281. Szeparáció
282. Szignalizáció
283. Szimplifikáció
284. Szimuláció
285. Szituáció
286. Szocializáció
287. Szolmizáció
288. Szubdukció
289. Szubvenció
290. Szupremáció
291. Telekommunikáció
292. Tradíció
293. Transzformáció
294. Tranzakció
295. Transzplantáció
296. Urbanizáció
297. Vakáció
298. Variáció
299. Vegetáció
300. Ventiláció
301. Vibráció
302. Vizitáció

Ugye, fáj?!

Néhány további -ció

Mint mondom, a sok **-ció**-nak kimaradt a fele.
Szótagszámuktól nem fértek már a versbe bele.
Lenyűgöző tömegükkel van a nyelvünk tele !
(Mitől az embernek könnyen kifordul a bele...)

Soroljunk föl még néhányat, hiszen gyakoriak,
s szorgalmasan használgatják a lányok és fiak:

Íme, az **instrukció**, a **szimuláció**...
(Kihagyásukért ne érjen **reklamáció**.)
Konzultáció – csak mondom – **expedíció**,
duplikáció és hát a **spekuláció**.

Transzformáció. – Na ne mondd: intuíció ?
Megérzés helyett használni, mondd abban mi jó ?
Inzultáció és a zöld **vegetáció**
s a változat helyett használt: **variáció**.

Bonyodalom helyett itt a **komplikáció**,
melyért szerintem nem jár a **gratuláció** !
Befektetés tán szebb, mint az **invesztíció**.
Belélegzés pediglen az **inhaláció**.

Durranás (**nem robbanás !**) a **detonáció**.
Mér' jobb küldöttség helyett a **delegáció** ?!
Mert a *helyzet* szó túl rövid: **szituáció**...
Implantációhoz kell a **koncentráció** !

Díszítéshez fölösleges **disszertáció**,
legyen legalább a neve **dekoráció** !
Elszigeteltség a „csinos" **izoláció**
s szigetelés (hogyha más a **kombináció**).

Nem folytatom, bár lehetne, de most inkább hagyom...
(Ne lovagoljuk e lovat kegyetlenül agyon.)
Ám egyre megkérlek és azt nem kicsit, de nagyon:
magyar szót használj, ha lehet, mert a nyelvünk **vagyon !**

Gyimóthy Gábor, Zollikerberg, 2019 VI. 1.

Figyeld meg, hogy hogyan beszélsz!

A magyarban nem létező
szókat használsz, öregem.
Szörnyű, hogy a nyelvezeted
mily mértékben idegen !

Kemikáliáról szavalsz,
fotóról, s hogy **hezitál**.
Idegenül hangzásuk már
nagy távolból kiabál.

Mi az, hogy te **szkeptikus** vagy ?
Mi a **szuverénitás** ?!
És az **evidencia** is,
micsoda szó, kispajtás ?!

Identitás, vagy a **fícsör**
és az **információ** !
Idegen szavak ünnepe,
valóságos dáridó !

Mit keres a magyar nyelvben
ilyen szó, hogy **adekvát** ?
Hogyha beleilleszkedne,
eltörné a derekát.

Vagy a **pollen** ? Valóságos
idegenszó diadal !
Használata – ne haragudj –
csakis hülyére utal ...

Per-órás sebesség helyett,
beszélj **óránkénti**ről.
Trehány szóhasználatodtól
a szép nyelvünk rombadől.

Ám ezerig sorolhatnám
és nem lennék vele kész.
Szomorú ezt szóvátennem,
hisz szégyen ez az egész !

Csakhogy sajnos mást is használsz,
ami éppoly idegen,
ím a **nem igazán**, mellyel
táncolsz minden idegen !

A **fajsúlyos**, kis barátom,
iszonyúan marha szó !!!
Hiszen nincs, mi nem fajsúlyos !
Ezért nem használható !

S miután az összesennél
nincsen **még** összesenebb,
ha azt mondod, **mindösszesen**,
ugasson meg minden eb !

Mondod, hogy **bevállalós** vagy
– lenyelted a válladat ??
Kórbonctanban lehetne ez
világraszóló adat !

És ne gondold, hogy fejedre
szakad netán a tető,
ha nem mondod ötpercenként
hatszor, hogy **alapvető**.

Az **Én azt gondolom, hogy**-gyal
ne kezdj minden mondatot.
Ezt havonta csakis egyszer
– és magadban – mondhatod...

(Amit mondasz, nyilván mindig
saját magad gondolod,
s ha idézel, a forrását
nyugodtan megadhatod.)

Gondolkozz mielőtt beszélsz,
hidd el nekem, így okos.
S amit mondasz, legyen mindig
átgondolt és tudatos.

Ne félj, hogy tán közbeszólnak,
s a mondókád megszakad,
ne vidd minden mondat végén
egekbe a hangodat !!!

Libabőröztető rémség
az újszerű hangvitel:
mondat végén fölvitt hangtól
a szöveged rondul el !

A magyar nyelv műremek,
nem vasvillával hányt rakás.
Ha beszélsz, a méltóságod-
dal történő számadás.

A mi nyelvünk a világnak
óriási csodája.
Ha idegen megismeri,
tiszteli és csodálja !

Elhiheted, idegenek
– ha még jobban ismernék –,
naponta gyilkolná őket
a kénsárga irigység...

Zollikerberg, 2022. III. 22.

„Azt gondolom, hogy...” – Soron kívüli nyelvdorgáló

(891)
(1) Rövidebben:
AZT GONDOLOM, HOGY-gyal kezded ?
Anyanyelvedet felejted ??
Akár hiszed, akár nem,
van ilyen, hogy: **SZERINTEM** !!!

(2) Hosszabban:

I think so...

Kicsi a forint értéke,
mégis sokat adnék érte,
ha **AZT GONDOLOM, HOGY**-okra
nekem egy-egy forint jutna.

Mert olyan a mai beszéd –
a nép elvesztette eszét? –
angol szellem terjeszkedik,
SZERINTEM – már nem létezik !

Napi egymiliót kapnék,
AZT GONDOLOM, HOGY-ok után.
Elképesztően majmolják,
mint megannyi orángután...

AZT GONDOLOM, HOGY-nélkül ma,
Nemhogy beszéd, de mondat sincs !
Ha nem hiszed, nézz jól körül
és minden irányba tekints !

Forint-miliárdos lennék
röpke három, kis év után,
mert e divat nem szűnik meg:
folytatódik szédült bután !!

Van, kinek egy mondatában
háromszor száll az ég felé,
hogy mind tudjuk, az amit mond
– mint gondolat – csak az övé !

S van, ki rém komolyan veszi,
még az **ÉN**-t is hozzáteszi
ÉN AZT GONDOLOM, HOGY,
kérem, halálbiztos minden téren !

Tévhit most már föl sem merül,
latolgatásra nem kerül,
s bárgyú lenne minden nézet,
hogy amit mond, tán idézet...!

Ilyen esetben, szerintem,
elég lenne a **SZERINTEM**
s a gondolatmenet benne,
kizárólag magyar lenne.

Ki ma így beszél, nem tudja,
hogy e szokásának atyja,
az, mit az angol nyelv nemzett:
I think so-val mondat-kezdet.

Ám ez rövid az angolban
(vízbe dobva kicsit csobban),
úgy mint nálunk a **SZERINTEM**,
amely eltűnt... Sehol sincsen !!

(Nem elég, hogy nincsen csata,
idegenszók áradata
harc nélkül hódít meg teret...?
Lefordítunk szerkezetet !!

Azt aztán rabszolga módra
ismételjük szórul-szóra,
idegen indítást nyelve,
szavainkra nem ügyelve.)

Bírálattól nem kell félni,
tudatosan kell beszélni !
Gondolkodni sem angolul,
ha nem fáraszt, hát **magyarul**...

Zollikerberg, 2022 VII. 9.

A kettőzött mássalhangzókról. Nem csak fölösleges, káros!

*A magyar nyelv egyik – értékében eléggé szinte fel sem becsülhető – előnye más nyelvekkel szemben a pontos, hangzásszerinti írásmód. Ez ellen sokat vétkeztek azok, akik idegen szavakat írásmódjukkal együtt vettek át, figyelmen kívül hagyva, hogy az idegen nyelvekben a kiejtést más szabályok uralják, mint a magyarban. Itt főleg a kettőzött mássalhangzókra gondolok. Gyerekkoromban a teniszt még te**nn**isznek, a mamutot még ma**mm**utnak írták. Ma viszont még mindig mi**ll**iót, mi**ll**iárdot, e**ll**ipszist, szi**mm**etriát, a**ll**ergiát, inte**ll**igenciát, ko**mm**unikációt, mo**tt**ót, mode**ll**t, bara**kk**ot, a**gg**lomerációt és sok más szót, idegen írásmód szerint írunk, ami nem lenne nagy baj, ha mindenki ismerné e szavak helyes kiejtését. Sajnos azonban egy **„elbunkósodási”** folyamatot tapasztalok: sokan bizony ezeknél a szavaknál a kettős mássalhangzókat már – magyar módra – kettőzötten megnyomva ejtik. Emiatt e szavak kettős mássalhangzóinak egyike nem csak fölösleges, hanem már káros is, hiszen helytelen kiejtésre ösztökél. Ez ellen sürgősen tenni kell valamit! Részemről (valakinek el kell kezdenie!!) a fenti példákban, és ahol csak ilyen szavakra bukkanok, kiirtom a fölösleges – sőt: káros – második mássalhangzókat.*

Édes fiam jegyezd meg, hogy
a külföldi nem magyar.
Ott a szabály az írásban
furcsa kiejtést akar.

A kettőzött mássalhangzó
mindössze csak arra jó,
hogy előttük magánhangzó
hosszan ki nem mondható!

S a kettőzött mássalhangzót
sem ejtik ott kettőzve!
(Lenne ilyen a magyarban,
magából kivetkőzne...)

Ezért tehát csak **EGY** l-lel
ejtendő a mi**l**lió!
Magyarba a második l,
kerek-perec, nem való**!!!**

Régen csak fölösleges volt,
ma viszont már káros is,
mert kettőzötten megnyomva
ejti falu s város is!

Nem minden szó maradt bunkó
(ne szórj fejedre hamut),
gyerekkoromban ten**n**isz volt
s hasonlóan a mam**m**ut.

Ha németben ***Tenis***-t írnál,

úgy mondanák, hogy ***ténisz***.
(Hasonlón hangzik egy testrész,
néha úgy mondom én isz...)

Ám egyes szavaknak végén
egy-egy betű mit akar?
Ki ott kettőzöten ejt ki,
szerintem nincs oly magyar.

Ilyen a barak**k**, a model**l**,
s – (t-vel írva) – a fudbal**l**.
Továbbra emódon írni,
birka lelkületre vall!

Ha idegen szót veszel át,
kiejtést végy alapul,
s aztán minden gátlás nélkül,
írd le szépen magyarul.

Számtalanszor fölsorotam:
al**l**ergia, el**l**ipszis,
kettőzve kiejtett betű,
olyan mint a nyelv-pestis...

szim**m**etria, kom**m**unikál,
intel**l**igens, mil**l**iárd,
fölös betűk kiirtása,
mondd barátom, kinek árt?

Fos**s**zília, mot**t**ó, hob**b**i,
s a gyönyörű ir**r**itál,
kiejtésünket rontjuk, ha
a szánk kettőzésre áll.

Hatvan éve ? Ötven éve?
– Én senkit nem ámítok –
a mássalhangzó kettőzés
bukóságnak számított.

Most hát akkor, mi is a jobb,
bunkósítsunk szorgosan?
Vagy irtsunk idegen szóból
másodbetűt gondosan?!

Kiejtésünk céljaira
csodás a jelrendszerünk,
a kimondott szóra vigyáz,
s nem bohóckodik velünk.

Hülye szabályoknál pedig

– tanácsom nem lehet más –
rendkívül hatásos mindig
a csökönyös lázadás!

Döntsd el: „helyesen” írod a szót
– s rosszul mondod magyarul –
vagy idegen szó a magyar
írásmódra fanyalul...?

Mert különben írásmódunk
– mint székrekedt hasmenés –
egyszerre jobb- s baloldali
benne a közlekedés...!

Ezt is számtalanszor mondtam,
mi nem vagyunk akárkik.
Állj talpadra, csapj asztalra!
A gyávát nem becsülik...

Zollikerberg, 2022 VIII. 29.

Hogy' is van ez a magyarban?

Istenem! – Mennyi bajom van
Sok idegen nyelvvel!
Többesszámmal, névelőkkel,
A többféle nemmel!

Semleges nem, nőnem, hímnem:
DAS MEER, LA MER, IL MARE.
Negyedik nyelvben e szóhoz,
Negyedik nem jár-e??

Származik e három szócska
Egyetlen egy tőből,
S nem sértődik meg a TENGER,
Bármely nemben dőzsöl!

Vagy vegyük a többesszámot,
Mily egyszerű nálunk:
K betűt kap kis szó, nagy szó,
S rosszul mégsem állunk.

Azt mondod, hogy kötőhang kell
A K elé néha,
Ha a szóvég mássalhangzó;
S mert a nyelv nem léha?

Igazad van, ámde ebben
Egyszerű a dolgunk:
Magas hang után magasat,
Mélynél, mélyet toldunk!

HAS az egyesszám? Lesz HASAK.
VAS-ból lesznek VASAK.
E szabályhoz nem kell könyv sem,
Nem hogy tömött tasak!

Hogy` mondod? "A méhész dühös,
Mert jöttek a SASAK,
Nála akartak leszállni,
S feldőltek a KASAK"?

Azt mondod, hogy ez még semmi?
Miért és miképpen
Változnak át magánhangzók
Szóban és szóvégen?

Igazad van. Átváltoznak
Emerre, vagy arra:
A MADÁR-ból MADARAK lesz.
Á változik A-ra.

Az EGÉR-ből EGEREK lesz.
É változik E-re.
Ez a dolog oly egyszerű,
Ne is gondolj erre!

Ím a RÉCE, mely lesz RÉCÉK.
E változik É-re
És már írom is a szabályt ;
Tedd a kételyt félre!

Ezt már biztos más is látta,
Ilyet más is mondott:
“A többesszám nem szereti
A kétféle hangot.”

Jaj de jó! Ezt kipróbáljuk.
Nem csalódom – hacsak:
Itt van éppen a KACSA szó,
Lesz belőle KACSAK?

Jól van. Nyertél, nem tagadom!
Ám a többesszámból
Származtathatsz tárgyesetet;
Bemutatom bárhol!

MADÁR-ból lettek MADARAK?
Ím MADARAT mondhatsz.
EGÉR- ből lettek EGEREK?
Lám EGERET foghatsz.

RÉCE – RÉCÉK – RÉCÉT, avagy
KACSA – KACSÁK – KACSÁT.
K helyett veszünk T-betűt,
Ez csak könnyű ? – Na hát !

HAJ-HAJAK és VAJ-VAJAK, lám
Lesz : HAJAT és VAJAT.
Hogy` mondod ? Hogy ne okozzak
ZAJOT, avagy BAJAT ?

Nem bánom, hát csípje kánya
Mind e rendhagyókat !
Ám nézzük a logikátlan
Prepozíciókat.

Mármint, ahol van ilyesmi –
Az lehetne elvben,
Pontosan olyan egyszerű,
Mint a magyar nyelvben.

Ráteszem a pohárRA és
Rajt` van a pohárON.
Leveszem a pohárRÓL, lám
Testvér rag e három.

Beleteszem a pohárBA.
Bent van a pohárBAN,
Majd kiveszem a pohárBÓL –
Szépek vagytok hárman!

De a –RA, -RE mást is tud még:
Felmegyek MiskolcRA,
Aztán elmegyek SzegedRE,
Vagy tán előbb VácRA.

Azt mondod, te sohasem mész
GyőrRE, DebrecenRE?
Ezzel szemben ellátogatsz
GyőrBE, DebrecenBE?

És mondod, hogy menjek BécsRE,
Azután meg PécsBE,
S elküldesz a magyar nyelvvel
Engem a fenébe!

Jól van, tévedtem egy kicsit
S kérdem viszonzásul,
Mért olvasol hát magyarul
S tanulsz-e már másul??

Firenze, 1984 X. 18.

Színes vers (avagy az „egyszerű”, magyar többesszám)

Anyanyelveden könnyedén
és hibátlanul beszélsz?
Észre sem veszed mekkora
kivétel-halomban élsz!

Igaz, a szó többesszámban
mindig ***k***-ra végződik,
ámde nézzük meg, hogy elé
mennyi minden tévődik.

Mélyebben beletekintve,
engem elkap az aggály:
csupán kivétel létezik
és talán nincs is szabály...?

Vegyünk egyszótagú szókat
s mássalhangzó végződést,
figyeljük, hogy mi szabja meg
a kötőhang képződést.

A **bej**, a **fej**, a **hely**, a **tej**,
leszn**e**k **bej*****e*****k**, **fej*****e*****k**, **hely*****e*****k**
és **tej*****e*****k** is – amint látjuk,
ettől nem fájnak a fejek.

A **bőr**, a **csőr**, az **őr**, a **szőr**,
sőt a **tőr** is íme kérem,
bőr***ö*****k**, **csőr*****ö*****k**, **őr*****ö*****k**, **szőr*****ö*****k**,
s **tőr*****ö*****k**ké változnak szépen.

A **csap**, a **lap**, a **nap**, a **pap**,
lesznek **csap*****o*****k**, **lap*****o*****k**, **nap*****o*****k**
és hát **pap*****o*****k** – itt is látjuk,
hogy nagy zajt ezzel sem csapok.

A kötőhang a ***k*** előtt
lehet ***e***, vagy ***ö***, vagy ***o***,
ám szabálytalan kötőhang-
nak az ***a*** sem mondható.

Változik a magánhangzó
s néha meg is rövidül,
avagy a kötőhang előtt
egy beiktatott ***v*** ül !

A **bél**, a **dél**, a **fél**, a **nyél**,
szél, a **tél**, a **cél** s az **él**,
egyszeriben háromféle
többesszámról is mesél:

Belek, **delek**, **felek**, **nyelek**
és a **szelek** és **telek**,
de a **cél**tól és az **él**től,
kimondottan féltelek !

Mert azoknak többesszáma
a **célok** és az **élek** !
Az **é** hang itt nem változott –
látod miről beszélek ?!

Hiszen lehetet volna az
élből is akár az *elek*...
De azt félreérthetnénk, mert
azok lehetnének l-ek.

(Micimackó mondta, hogy a
Trotechnikus mindig Elek.)
S megsúgom, előfordulhat,
hogy nem többesszám a *telek*.

Vegyünk most egy hosszabbacskát:
gyár, **szár**, **tár**, **vár**, **zár** és **bár**,
és barátaikat sorban:
a szép **cár**, **kár**, **pár** és **sár**.

Gyárak, **szárak**, **tárak**, **várak**
és a **zárak** e szavak.
Na de aztán: **bárok**, **cárok**,
párok, **károk** és **sarak** !

A **nyál**, a **sál**, a **szál**, a **tál**,
váll és a **bál** ez a sor,
nézzük, hogy mi lesz belőlük,
mit szimatol itt az orr ?

Nyálak, **sálak**, **szálak**, **tálak,**
vállak, viszont a **bálok**...
Ennek magyarázatával
elő biz' én nem állok.

Hasonlón az előbbihez:
háj, **máj**, **száj**, **táj**, és a **báj**,
az egyik szónak a foga
másik kötőhangra fáj !

Hájak, **májak**, **szájak**, **tájak**,
ámde kiháq a **bájok** !
S ezzel is a szép nyelvünknek
rejtélyeiben vájok...

A **fok**, az **ok**, a **tok**, a **sok**:
fokok, **okok**, **tokok**, **sokak** !
sok mindenbe beletörnek
a magyar-tanuló fogak...

A **lak**, a **szak**, a **vak** s a **nyak**,
egyike kakukktojás.
Lakok, **szakok**, **vakok**, **nyakak.**
Sor vége a rendhagyás.

A **gén**, a **kén**, a **mén**, a **szén**,
hangzásra mind azonos.
gének, **kének**, **mének**, **szenek**:
eme sor is furfangos !

Ám nézzünk most egy hosszabb sort:
ház, **máz**, **láz**, **váz**, **száz** és **gáz**,
házak, **mázak**, **lázak**, **vázak**,
százak s **gázok**. – Jól vigyázz!

A **dög**, **rög**, **szög** s a **bűz**, **szűz**, **tűz**
szintén furcsa szerzetek:
dögök, **rögök**, ámde **szögek**,
bűzök, **szűzek** és **tüzek**!

Had, **vad**, **pad** és az **éj**, **kéj**, **héj**:
hadak, **vadak**, viszont **padok**.
éjek, **kéjek**, ámde **héjak**.
(Magyarázatot nem adok...)

Méz és **mézek**, **géz** és **gézek**,
kéz és **kezek**, **réz** és **rezek**.
Mért váltak itt két csoportra,
hiszen egybehangzók ezek ?!

A **kas**, a **sas**, a **has**, a **vas**:
kasok, **sasok**, **hasak**, **vasak** !
Szétvált itt a négy ikerszó,
a többesszám már két tasak.

A **fal**, a **hal**, a **dal**, a **bal**,
lesznek **falak** és **halak**,
ellenben **dalok** és **balok**.
(Nyelv, én meg nem áldalak...)

És félszegen megkérdem, hogy
mi rendhagyó s hol a szabály ?
A magyarázhatóságot
messzire vitte az apály...

Cég, **bég**, **lég**, **vég**, **jég** és az **ég**
többesszámban íme ezek:
cégek, **bégek**, **légek**, **végek**,
viszont aztán **jegek** s **egek**...

A **vér**, a **bér**, a **csér**, a **dér**
az **ér** s a **tér** ide állnak,
s **vérek**, **bérek**, **csérek**, **derek**,
erek, terek, szalutálnak !

A **haj**, a **vaj**, a **baj**, a **zaj**,
ugyancsak fura **fajok**:
lesznek **hajak**, avagy **vajak**,
vagy hát **bajok** és **zajok**.

A **lét**, a **rét**, a **tét**, a **hét**:
létek, **rétek**, **tétek**, **hetek**-ké
válnak a többesszámban,
amiről én nem tehetek...

Az **ár**nak négy értelme van,
kettő többesszáma **árok**,
két másiké pedig **árak** !
(És van egyesszámú *árok*...)

Ing és **fing** lesz: **ing-ek**, **fing-ok**,
láb: **lábak** és **báb**: **bábok**.
Íz: **ízek** és **víz**: **vizek** lám,
és ezekért jótállok.

A **tű**: **tűk** lesz, a **fű**: **füvek**,
az **őz**: **őz-ek**, a **gőz**: **gőz-ök**,
a **túsz**: **túszok**, a **húsz**: **huszak**...
Ezen kicsit elidőzök.

Magánhangzó végződésnél
sem világos, mi a szabály,
mert a megrögzött rendhagyás
ott is valóságos ragály:

Jó és **javak**, **szó** és **szavak**,
de lehetnek **jók** és **szók**.
Hó és **havak**, **tó** és **tavak**,
ló és **lovak**, **só** és **sók**...

a **cső**, a **kő**, a **tő**, azaz,
a **hő**, a **nő**, a **vő**, viszont
ugyancsak kétfelé válik,
két külön csoportba ront:

csövek, **kövek**, **tövek** és hát
a **hők**, a **nők** és a **vők**,
jól érzik magukat külön,
és kicsit sem kártevők...

Kezdjem most a kétszótagú
szavakat is megpiszkálni ?
Lássuk, **saru**, **zsaru**, **daru**
szavunkat többessé válni:

saruk lesz és **zsaruk** lesz és
aztán **darvak** (s néha **daruk**).
És további kétszótagúk
nyújtogatják felém karuk:

gyalu, **zsalu**, **falu** szavunk
készülődik itt most nagyon:
gyaluk, **zsaluk**, viszont **falvak**
Ámde itt most abbahagyom...

Ó, te szegény idegen, ha
azt mesélték teneked,
a magyarban nincs kivétel,
könnyű lesz az életed...

Tényleg nincsen! A többesszám
vége nálunk mindig ***k***!
(Csakhogy sajnos nagyon gyakran
kötőhang is kell hozzá...)

De ez a mi nyelvtanunknak
csupán picike atomja...
Terád gondolok idegen,
s ez a kedélyemet nyomja...

Zollikerberg, 2022 IX. 10.

Színes vers II. (mese az „egyszerű”, magyar többesszámról 80 rendhagyó szóval)

Azt mondja az idegen, hogy:
Na, ebből nem kérek!
Hogy’ lesz többesszámban ím, a
féreg, **kéreg**, **méreg**?

Férgek, **kérgek**, **mérgek** – bizony!
Rúgja meg a tetű!
Helyet cserélt a **k** előtt
két-két cseles betű!

Erről jut eszembe: **tetű**!
Többesszámban **tetvek**,
ám a **betű** többesszáma
soha sem lesz **betvek**!!

Betűt ugrat ki a **terem**,
s ugyancsak a **verem**,
csak a **perem** nem tesz ilyet,
ha agyon is verem...!

Termek, **vermek**, de **peremek**!
Hisz’ ez tiszta nyomor!
Hogy’ bírja ezt elviselni
az idegen gyomor?

Jaj! – A **gyomor** is cserélget,
többesszáma **gyomrok**.
Ám a **nyomor** nem rendhagyó:
többese nem **nyomrok**!

Sátor, **sátrak** – **bátor**, **bátrak**,
de **tábor** és **zápor**
nem követik példájukat,
úgyszint: **mámor** s **hámor**.

A **pocok**ból lesznek **pockok**,
pocakból csak: **pocakok**!
A **vacok**ból lesznek **vackok**,
vacakból meg **vacakok**...

Ím a **csöbör**, **gödör**, **vödör**:
csöbrök, **gödrök**, **vödrök**,
betűcserélősek, mint a
tükrök és az **ökrök**.

Ezzel szemben rendet nem hagy
– többek közt a **gyönyör** –
s két további büszke szavunk,
a **csömör** s a **sömör**.

A **csupor** s a **cukor** – tudjuk –
csuprok, **cukrok** lesznek,
ám a **dudor** és a **zsugor**
hasonlót nem tesznek!

Rendhagyók elleni példán
a fejemet töröm,
de a **köröm** s **üröm** ellen
egy lép csak föl: **öröm**.

Bokor, **csokor**, **szobor** ellen
egy szó van, a **botor**.
(Idegent nem léptetek föl,
mint humor s a motor.)

Jópofa a **járom** s **három**
(**jármok**, viszont **hármak**!),
mint akik e mutatványért
külön tapsot várnak.

Na, most akkor csak sorolom:
alom, **halom**, **malom.**
Ellenpélda nincs, sőt itt a
negyediknek: **sulyom**.

Ellenpélda itt sincs, hiszen
akárhol is lakol,
rendhagyókhoz sorakozik
a **pokol** s az **akol**.

Hasonlón a **horony** s **torony**.
Talán csak a **szurony**
az egyetlen ellenpélda,
vagy még tán az **uszony**.

Csak sorolom: **kapor**, **lator**,
barom, **karom**, **korom**
(ellenpéldának nyoma sincs),
izom, **szirom**, **orom**.

(**Barmok**, **karmok**, **kormok**, **ormok**.
Érthető a rendszer.
Bár e szavak nagy tömegén
ámuldoz az ember...)

Tücsök, **csücsök**, **pöcök**, **pecek**,
bütyök, **csülök**, **vöcsök**,
tulok, **tülök**, **lélek**, **telek**.
Ellenpélda: **köcsög**.

(Érthető az ellenpélda?
Vöcskö**k**, viszont **köcsögök**.
S ellenpélda lehetne még
egy másik szó: **bögölyök**!)

Aztán itt van a szép **sólyom**,
fészek, **bagoly**, **fogoly**,
továbbá a **kehely**, **pehely**.
Ellenpélda: **coboly**.

Átok, **szitok**, **titok**, **mocsok**
kapocs és a **kazal**.
Ellenpéldának nem túl jó,
ám mondjuk a: **pacal**.

Burok, **hurok**, **szurok**, **torok**,
sarok, **farok**, **nyereg**.
Retek, **bürök** és a **horog**.
Ellenpélda: **sereg**.

Ha az ember rendhagyókat
a táblára szegez,
két szónak is megörülhet,
ím: **hamu** s a **tegez**!

Íme itt még három szép szó:
teher, **eper**, **szeder**.
És ami nem jut eszembe...
(Tán még mély a meder!)

Teljesség igénye nélkül,
lett a versem kerek.
Utolsó rendhagyó szóként
álljon itt a **berek**.

Az időnek nagyon soká-
ig kellene múlni,
amíg mindezt idegenként,
meg tudnám tanulni...

Zollikerberg, 2022 IX. 13.

Színes vers III. (Nesze neked többesszám!)

Ahol többesszámhoz nyúlunk,
eláraszt a kivétel!
Nézzük meg, hogy mi történik
néhány szóban az ***é***-kkel?

Vegyünk kétszótagúakat,
ahol az ***é e***-t követ,
s nézzük meg, hogy mi az, amit
a többesszám elkövet.

Személy, **veszély**, **segély**, **szegély**:
személyek és **veszélyek**.
s nem különben, szabály szerint:
segélyek és **szegélyek**.

Na de aztán: **kenyér**, **tenyér**,
szekér, **egér** mit művel?
A második szótag ***é***-je
kicserélődik ***e***-vel!

Kenyerek és **tenyerek** és
szekerek és **egerek**.
S a sorozat nem áll itt meg,
jóval tovább mehetek:

verebek és **cserepek** és
fenekek és **szemetek**,
s noha tán nem az utolsó,
álljon itt még: **tehenek**.

Ellenpélda? – Kérem szépen:
vezér, **pecér** és **fenyér**,
ne zavarjon, hogy melléknév,
legyen itt még a **fehér**.

Vezérek és **pecérek** és
fenyérek és **fehérek**.
(Nem sorolok föl még húszat,
ezzel itt most beérek.)*

Egyet külön kiemelek,
ím a **kerék-kerekek**,
egybehangzik a **derék**kal,
amely nem lesz **derekek**!

Kivételek kivétele,
lesz belőle: **derekak**!!
s **derékek**, hogyha melléknév...
Itt tátognak a halak!

*(Ha valakit érdekel még
kétszótagúak sora,
amelyekben ***é e***-t követ,
miért lennék tétova?

Szabályos a többesszámuk,
s van belőlük két tucat,
nem árt, ha az ember néha
rendhagyótlant is mutat:

ebéd, **fedém**, **szekrény**, **repkény**,
pecsét, **festék** és **betét**,
erkély, **kellék**, **termény**, **termék**,
mellény, **szelvény** és **letét**.

Edény, **erény**, **lepény**, **festmény**,
cserkész, **cseléd** és **legény**, ,
emlék, kemény, **szegény**, **szerény**
s – tán utolsó – a **remény**.

Rendhagyó és rendhagyótlan,
az arányuk mekkora?
Tíz a harminchoz, úgy látom,
rosszallásunk nem csoda.)

Figyeljük meg, többesszámban,
hogy' viselkedik a szó,
hogyha benne nem magas, de
mély lesz a magánhangzó.

Határ, **batár**, **tatár**, **csatár**,
továbbá **tanár**, **bazár**
nem rendhagyók, nem úgy, mint az
agár, **madár** és **szamár**.

Határok és **batárok** és
tatárok és **csatárok,**
s a szabályos sorba állnak
tanárok és **bazárok**.

Ezzel szemben **agarak** és
madarak és **szamarak**.
Á-betűiket itt sorban
elvesztették e szavak!

Ugyanígy lesz a **darázs**ból
az „á-vesztett” **darazsak**,
s hasonlóan, a **parázs**nak
többesszáma: **parazsak**.

Ezzel szemben a **varázs**ból
sosem lesznek **varazsak**!
S bár idegen, de **garázs**ból
sem válhatnak **garazsak**.

Boglár, **foglár**, **bojtár**, **kontár**,
dohány, **tokány** és a **gyopár**.
Rendhagyó a: **kosár**, **mocsár**,
mozsár, **bogár** és **pohár**!

Boglárok és **foglárok** és
bojtárok és **kontárok**,
dohányok és **tokányok** és
legvégül a **gyopárok**.

Majd rendhagyó barátaink:
kosarak és **mocsarak**,
mozsarak és nem kevésbé:
bogarak és **poharak**.

Persze, itt még nincsen vége,
folytatódna, mondhatom,
ám e néhány példa elég,
innen már nem folytatom.

Szegény idegen barátom,
te, ki magyarul tanulsz,
ezután a tárgyesettel
vajon hogyan boldogulsz?

Ne hidd, hogy e célból csupán
helyettesíted a ***k***-t,
és aztán nyugodt lélekkel
töltheted az éjszakát.

Egyet megmutatok neked,
és aztán befejezem,
s meg se nézem, hogy mi lehet
még ezen a lemezen!

Álljon itt a **vas**, a **has**, a
sas és a **kas** példának,
nézzük meg, hogy e kis szavak
mily tréfákat csinálnak.

Többesszámban **vas**ból **vas**a**k**,
hasból **has**a**k** alakul,
ám a **sas**ból **sas**o**k** lesznek,
kasból **kas**o**k** – konokul!

Tárgyesetben **vas**ból **vas**a**t**,
hasból **has**a**t** képezhetsz,
ám a **sas** és **kas** szavaknál
csak **sast** és **kast** dédelgetsz!!

Sajnálom én mindazt, aki
tanulgatna magyarul,
jobb, ha ilyesmit az ember
csak anyanyelvként tanul!!!

Zollikerberg, 2022 IX. 15.

Színes vers IV. (Ráadás)

Többesszámot becsméreltem,
azaz, kivételeit,
ámde van a kivételnek
„nemes” kivétele itt:

Ha a rendhagyó többesszám
olyan tömegben lép fel,
térülsz-fordulsz és egyszercsak
szabály lesz a **kivétel** !

Hatvan olyan szót találtam
– mindet föl nem sorolom –
többesszámban rendhagyóak:
végződésük **-lem**, vagy **-lom**.

Ím a szabály: **-lem**-ben, **-lom**-ban
a többesszám abból él,
hogy a ***k*** előtti két hang
vidáman helyet cserél !

A kényel**em** lesz kényel**mek**,
a nyugal**om**, nyugal**mak**.
(Hogy az **o**-kból itt **a**-k lesznek ?
Csak további izgal**ma**k...!)

A félel**em** lesz félel**mek**,
az ural**om**, ural**mak**.
(Folytatnám a fölsorolást,
terjednének unal**mak**!)

Ím, „kétágú” ez a szabály:
ál**mo**k, hal**mo**k, mal**mo**k,
alkal**ma**k-nál, hatal**ma**k-nál
a-ra váltó hangok.

Kivétel a kivételben:
ha megmaradnak az **o**-k.
Ki magyarázza meg nekem,
mi lehet erre az ok ?

Ez talán egy **alszabály**:
ha két szótagú a szó,
csak hangcsere következik
s akkor megmarad az **o** ?

(Csupán öt ilyen szó akad
– ezt azért még megsúgom –
„**o**-megtartó”: alom, álom,
ólom, halom és malom.)

Föntebbi példák mutatják,
e szavaknak egy része
ritkán használ többesszámot,
ámde nem az egésze.

De e közbevetés miatt
semmiképp se kiabálj,
egy kivételt találtam csak.
Ez **erősitett** szabály !

Az al**o**m**m**ból lesznek al**m**o**k**
– lám az **o** itt megmarad ! –
El**e**m**m**ből meg csak: el**e**m**e**k,
a hangcsere elmarad !

S a **k** elé kötőhang kell,
ez már csak természetes.
Elem: **egyetlen** kivétel !
Azt hiszem, ez végleges.

Ezután a többesszámot
többé nem abajgatom ?
Ezt nem merem megígérni,
előre nem tudhatom...

Zollikerberg, 2022 X. 2.

Nyelvdorgáló vers nyaláb

Megérzés

Megérzésem néha-néha,
nékem ilyesmit sugall:
addig jár a borsó falra,
míg le nem omlik a fal...

Zollikerberg, 2022 IV. 4.

Mai magyar beszéd divat

Én azt gondolom hogy...mondod,
s elkezdesz beszélni.
Eme bevezetés nélkül
nem is tudsz már élni !

Mondod, **amit gondolsz** ! – Ember !
S azt mindenki hallja.
Hallani, hogy ezt hangsúlyozd,
senki nem akarja.

Pedig így kezdődik aztán
még számos mondatod.
Látszik, őrülten élvezed,
hogy sokszor mondhatod.

Az *Én azt gondolom hogy*-gyal
kezdés fölösleges !
Figyeld meg, hogy hogyan beszélsz,
s aztán kacagj, nevess !!

Zollikerberg, 2022 IV. 10.

A helyzet

A nyelvrontó szökőárban
a magyar nyelv elvész.
Aki erre rámutatna,
nincsen elég nyelvész.
S ezért nem csak a nyelv pusztul:
így kultúrát nyel vész !

Zollikerberg, 2017 IV. 1.

A számítógép

Ide figyelj kisbarátom,
álljunk meg egy szóra.
Hogy ne maradj hülyegyerek,
jön a magyaróra.

Computer szó áll előtted
s nem tudsz vele bírni ?
Hogy' jut eszedbe magyarul
komputernek írni ?!

Lehetséges, hogy anyukád
téged fejre ejtett ?
Komputernek írod s aztán
kompjúternek ejted ?

Csak annyi eszed van, hogy a
c-t változtasd k-ra ?
S aki **kom-pu-ter**-nek mondja,
az a maga kára ?

Az u betűt jú-vá tenni
netalán-tán szégyen ?
Túl sok lenne elvárni, hogy
annyi eszed légyen ?

Hogyha **kompjúter**nek mondod,
írni is úgy kéne !
Teljesn lágy már az agyad,
vagy csupán csak vén-e ?

Tudod mit ? Te köpj azokra,
kik ezzel nem élnek,
ne törődj a **kompjúter**rel,
írd **számítógép**nek !!

Zollikerberg, 2022 III. 16.

Csak mondom

Szöveget kezdtem olvasni,
belém fagyott a humor.
Ily szavak jöttek elém, mint
pandémia és **tumor**,
princípium és **disztingvál**,
sőt, a **kompetencia**...

A magyartalan *magyartól*
mentsél meg Uram fia !

Bejött még az **izotróp** is,
az volt a tortán a hab.
Aki érteni szeretne
ma: szótárhoz kötött rab !
A szabatos, magyar nyelvet
lassan elnyeli a sír.
Jobb lenne a helyzet hogyha
szótárt az forgat, ki ír !!

Zollikerberg, 2022 I. 1.

Ébresztődal

Kezdj el magyarul beszélni,
döbbenj rá, hogy magyar vagy !
Rád háruló felelősség,
hidd el nekem, nagyon nagy.

Az idegen szavaidat
sajnos más is átveszi,
hogy ő magyarítson rajta,
fáradságot nem veszi.

Eszébe se jut szegénynek,
hisz ezer más dolga van.
Hogyha idegen szót használsz,
szavad százfelé rohan.

Használd e szót: **folyamodvány**,
vagy: **ibolyán túli** fény.
Más is mondja, ha te mondod,
csak így terjed a remény.

Mondd nyugodtan: **tétovázik**,
avagy: **világegyetem**.
S van ilyen szó: **törzsfejlődés**.
Elhiheted énnekem.

Mikor mondtad e szót: **fénykép** ?
És **tájékoztatsz**-e még ?
S hallottál-e már e szóról,
mely így hangzik: **egyezség** ?

Van ilyen, hogy **oltóanyag**,
rokonszenves, **vesztegzár**.
Ám a divat elfújta a
virágpor szót messze már ...

Összpontosít, **jelképes** és
álca, **csörte**, **kövület**.
Eszedbe jutnának e szók,
ünnepelnék teveled.

Hangverseny és **ünnepély** és
szélsőséges, **nemzedék**...
Jaj! – A száműzött szavaknak
vége-hossza messze még !

Visszapillantás és **gyógymód**,
számítógép, **okirat** ...
A feledés homályából
gyűjtöm ki e szavakat.

Bár néha még megjelennek
– elvétve és nagyritkán –
idegen megfelelőik
ezrében és garmadán.

Azonosság is tűnőben ...
És mondtad-e valaha
ezt a szót, hogy: **időszerű** ?!
Elnyelte az éjszaka ...

Permet van és **porlasztó** van
csillagközi, **dülmirigy** ...
Szókincsünkre csak az, aki
nem ismeri, nem irigy !

De azt mi meg nem becsüljük,
nem tudjuk, milyen becses !
Jó lenne ám ügyelni rá,
megsúgom, hogy érdemes !

Hozzáállás, **együttérzés**,
kétkedő és **vetélytárs**,
tömegvonzás és **tűzhányó**.
Tűnő szavak, nem vitás.

Ne nekem higgy! – Nézz utána,
elemezz ki szöveget,
és akkor, akárcsak engem,
elfog majd a döbbenet !

Észrevétlen terjed a kór,
csak **tudatosság** segít –
és hogyha nincs, ki eleve
idegenszót istenít !

Gyimóthy Gábor, Zollikerberg, 2022 I. 23.

Fő a rövidség !
(Néhány példa a rengeteg közül)

Mit törődsz te azzal, hogy a
szó mennyire idegen,
hisz számodra egy a fontos,
hogy az jó rövid legyen !

Mondogatod: **hobbi**, **fícsör**,
lájkol, **lízing**, **spa** és **sztrók** !
Annó, **retró**, **link**, **app** és **fájl**...
Pattognak a rövid szók.

Akkor viszont nem értem, hogy
mért mondod: **ar-cha-i-kus**,
ar-che-o-ló-gus és gyakran
akár **em-ble-ma-ti-kus** ?!

Mért hallom tőled e szép szót,
hogy **tra-dí-ci-o-ná-lis**,
avagy ami talán mégszebb:
mul-ti-funk-ci-o-ná-lis ?!

Ke-mi-ká-li-áról beszélsz
(a **vegyszer** már nem is jó ?)
s a **de-mon-strá-ci-ó**nál is
rövidebb a magyar szó.

Ő-si, **ré-gész**, **ha-gyo-má-nyos**,
tün-te-tés, és **jel-ké-pes**,
több-cé-lú és **vegy-szer** – látod,
kis helyre férni képes.

Számold meg a szótagokat,
látod, az arány fanyar:
harminchét idegen szótag,
s **tizenkilenc** a magyar...

Ha attól félsz, hosszú szótól
netán elkopna a szád,
nézd meg jól az idegen szót
s egyáltalán ne használd..!

Zollikerberg, 2021 VI. 13.

Ha...

Ha fognék egy kis halacskát
koronával a fején,
mit kívánnék másodiknak ?
Azt bizony nem tudom én.

A harmadik kívánságon
is sokat törnék fejet,
vajon az emberiségnek,
leges-legjobb mi lehet ?

Ám az első kívánságom
– tán ordítanám a szót –:
Irtsuk ki a magyar nyelvből
a megalázó **fotót** !!!

Zollikerberg, 2021 V. 11.

Ha már átveszünk egy szót...

Az idegen nyelvekbe
jó, ha beleláttok,
ott a kiejtés terén
mások a szabályok.

Hangzást s a szóalakot
– mind a kettőt egyben –
a magyarba átvenni
gyakran lehetetlen.

Például a **geizír** szót,
hogyha így is írod,
misem természetesebb ?
geizírnek is mondod.

Gájzír lenne helyesen !
– S **geysir**-nak van írva –
így az ***i*** s a ***z*** csupán
rosszul magyarítja !

Ki átvette, hülye volt:
nem magyarul írta,
bár a helyes kiejtést
pedig nyilván bírta.

Idegen szót veszünk át ?
Legyen az a törvény,
kiejtésünk legyen jó,
idegent nem törvén.

Lényegtelen e szavak
írásának képe,
mert azt másképp ejti ki
hazánknak a népe !

Azaz, az idegen szó
kiejtése számít,
szóalakja csak magyar
írásmódot áhít !

Tehát **kecsap** lesz a szó,
ha tartod e törvényt,
s akkor nincs, ki **kecsöp**pel
okoz röhej-örvényt...

Piccát írj és ne **pizzát**
– völgyben, dombon, hegyen –
hogy abból nevetséges
pidza sose legyen !

Ha a kiejtés szerint
írtunk volna **lancs**-ot,
nem okozna nyelvünkben
löncs-nek ejtett pancsot !

S ha nem **cselgáncsnak** mondod,
akkor miért **dzsúdó** ???
Hiszen e szó japánul
szerényen csak **júdó** !

Idegen szót veszel át ?
– bár ezt nem szeretem –
csak a magyar írásmód
tűnik jónak nekem !

Ha új fogalom jön be
és nincsen rá szavad,
csak úgy jó, ha írása
mindig magyar marad.

Szigorúan csak: **fészbuk**,
szoftver, avagy **ímél** !
(Ha nincs, ki idegentől
magyart meg nem kímél...)

A számjegyek értéke
sohasem változik.
Betűink hangértéke
sosem váltakozik !

Más nyelvben ez nincsen így.
Ez nem a mi gondunk.
Lényeges, hogy ily szokást
nyelvünkbe ne vonjunk !

Zollikerberg, 2021 XII. 7.

Kérdés

Régen magyarul beszéltek
fiatalok, öregek,
mert félig lefordítottan
nem hemzsegtek szövegek.

Ma azonban a szegény nép
úgyszólván már mást se lát,
és azzal, hogy ráébredjen,
nem „terhelnek” iskolát.

Kényelemből átveszi a
magyartalan szavakat,
s azokon már – hisz’ nyüzsögnek –
a szeme meg nem akad.

Tudományos nyelvhencegmény
és az orvosi beszéd
özönlik a népre sajnos,
tovább tompítva eszét.

Ha szeretnénk megőrizni
nyelvünk ősi zamatát,
nem kevergethetjük bele
más nyelveknek anyagát.

Ám ezt tanítani kell és
megmutatni mi a tény !
Tudatosítása nélkül
hogy’ is lehetne remény ?

Ezzel mért nem foglalkoznak ?
Elhanyagolható ügy ?
Vad alanyt, ha be nem oltunk,
nem serken rajt’ nemes rügy !

Zollikerberg, 2022 II. 27.

Mai magyar

Megrökönyödésem nő,
egy tárgy sosem lehet: **ő** !

S ha még nem tudná valaki,
az állat sem lehet: **aki** !
Házi, avagy vadonélő,
négylábú, vagy szárnyrakélő,
húst, vagy akár növényt ehet...

Aki: **csakis ember lehet !**

A szörnyűség gyorsan terjed.
S én csak borsót hányok falra.
Szegény nyelvünk tovább süllyed,
barlanglakó színvonalra...

Zollikerberg, 2021 III. 3.

Nyelvi járvány

Rejtő Jenő tudta még, hogy
a **karantén vesztegzár**.
A ma fia eme szótól
valósággal reszket már !

Csak a **karantént** használja
a ma lánya s ma fia
és a kovid vírus által
támadt nyelvi maffia !

Vakcína a másik ilyen,
rémes-fölösleges szó !
Védőoltás, **oltóanyag**,
vagy **oltószer** mért nem jó ?!

Sokan ellenzik az oltást
(kételyük nem jogtalan),
ám a **vakcína** szó ellen
védekezni oktalan ?

A járvánnyal nyelvünkbe is
vírus került, látható:
befészkelte magát két új,
betegesen gyatra szó!

Zollikerberg, 2021 X. 17.

Örök rejtély

A Photográ fia (s a Photográ lánya),
nagyon kívánták, hogy vigye a kánya
a magyar nyelvből a rémséges **fotót**,
vagy aki használja, fizessen adót !

Azt nem értették (de nem csak ők ketten),
honnan a **fotó** – amely értelmetlen –
s hol az előnye a **fényképpel** szemben,
amely nem hosszabb és hangzik is szebben ?

Ki hosszú szavakat mondani lusta
– és ezért idegent használ a rusnya –
vagy szavának kevés időt róttak ?
A **fénykép** annak is csak két szótag !!

Zollikerberg, 2021 X. 20.

Például...

Átveszünk egy idegen szót,
melyben két **m** rejlik,
ámde ezt az idegenben
csak egy **m**-mel ejtik.

Akkor helyesen tesszük, ha
csak egy **m**-mel írjuk,
mert különben a magyarban
helytelenül mondjuk !

Ím, az **immún** is ilyen szó.
Ha két **m**-mel írod,
térülsz-fordulsz és egyszercsak
két **m**-mel is mondod...

Zollikerberg, 2020 XII. 2.

Pusztító divat

Hessentsd el a divatszót, mert
magától nem hessen !
Mindössze csak **mindössze** van
és nincs **mindösszesen** !

Ma megyek ki a piacra
s nem a **mai napon** !
(Remélem, hogy amit vennék,
azt ott meg is kapom.)

Aki egyre kövéredik,
hízik és nem *híel*.
S aki léccel csúszkál havon,
sízik és nem **síel** !

Nem rég: **másodszorra** – mondtuk,
ez változott mára:
honnan a fenéből vetted
azt, hogy **másodjára** ?!

Kettőezerhuszoneggyel
csupán az a bajom,
a **két**ezerhuszonegyet
nem értenénk vajon ?

Nem selypítesz, nem vagy pösze,
kétkedni nem lehet,
hogyha **két**ezret mondasz a
kettőezer helyett !

Rég volt, mikor telefonon
rossz volt a hangvétel
s összetévesztgethető volt
a **két** szó a **hét**tel.

Ne szegényítsd hát a nyelvet,
helye van a **két**-nek,
akárcsak a számok között
helye van a **7**-nek.

Zollikerberg, 2021 II. 11.

Sirató

Nem csoda, hogyha valaki
hangosan siratja
azt, amit fogára kapott
ebek harmincadja.

Lám, a szegény magyar nyelvet
nem kutya harapja
és azoknak, kik rongálják,
nem csak harmincadja.

Sajnos számtalan ezreknek
apraja és nagyja
kicsit sem törődik vele
és pusztulni hagyja.

Nemtörődömség a divat,
rengeteg a trehány
olyan, ki sok ősi szabályt
egyszerűen lehány!

Fütyül rá, hogy nyelvezete
egyre idegenebb.
Nem nyüzsgött a szókincsben még
ennyi idegen eb!

Nincs, aki kiáll a nyelvért,
nincsen, aki menti,
a sok nyelvi borzadályon
nem lázad föl senki.

Tudom, hogy falra hányt borsó,
mit etéren írok.
Ne csodálja senki hát, ha
keservesen sírok...

Zollikerberg, 2021 II. 25.

Szende kérdés

Idegen szavakat használsz...
Nem fordítod magyarra...
Teljesen hülye vagy hozzá,
vagy dög lusta vagy arra ?!

Zollikerberg, 2022 I. 25.

Szerintem nem oké!

Ha azt mondom, hogy **rendben van**,
önmagától érthető.
Ám helyette nagyon gyakran,
ma az **oké** lép elő!

Pedig mégcsak azt sem tudjuk,
miből eredt az **oké**?
Azért használjuk, mert rövid?
Ez vajon elég **ok-é**?

Zollikerberg, 2020 XI.19.

Új sport, régi szégyen

Magyar találmány a ***teqball***,
de szívem nem nevet.
Mért nem adtak – ha már magyar –
neki magyar nevet ?!

Nemzetközieskedéstől
megfájdul a begyem !
Kell, hogy minden semlegesen
nemzetközi legyen ?!

Szégyelljük a szavainkat,
s hogy van saját nyelvünk ?
Óvjuk tőle a világot,
ez a „nemes” elvünk ?

Önkicsinységünk érzetét
– hogyha azt még lehet –
fokozzuk míg el nem éri
a légüres teret ?!

Magyar szó legyen a név és
ne legyen elnyelve !
Baj, ha attól külföldinek
kitörik a nyelve ??

Állj már a talpadra magyar !
– mondaná Petőfi –
hiszen önlekicsinylésed
újdonsült, nem ősi !

Nem vagy féreg, gyáva kukac,
nem csúszkálsz a porban !
Ezt mutatni a világnak
mért mered **csak sportban** ?

A nyelveddel nem vetélkedsz,
sőt, azt elvetéled.
S életedet önkicsinylőn,
önsajnálón éled !

Zollikerberg, 2021 XII. 12.

Ügyelj arra, amit mondasz!

Tanulj hát meg ógörögül,
latinul, vagy spanyolul.
Azzal vagánykodj öregem,
hetykén, avagy hanyagul.

Ne szégyellj szláv nyelveket se,
s tanulj akár arabul.
De, ha magyarul írsz s beszélsz,
azt tedd **tisztán magyarul** !!

Zollikerberg, 2020 VII. 12.

Vakcína elleni védőóhaj

Ahogy a korona vírus
nem való a testünkbe,
nem illik a **vakcína** szó
szegény, magyar nyelvünkbe.

Védőoltás, **oltóanyag**,
avagy akár **oltószer**,
jobb lenne a **vakcínánál**,
nem kétszer, de ezerszer...!

Zollikerberg, 2021 IV. 18.

Van-e előny, s mivel szemben ?

Azt mondják, hogy a magyar nyelv
legjobb a világon.
Ezt én sajnos nem mondhatom,
bárhogy is kívánom.

Nem, – miután nem ismerem
mind a többi nyelvet
s a nyelveknek minőségét
osztályozó elvet.

Azt mondják, hogy a magyar nyelv
ősibb minden nyelvnél.
Ez attól függ, hogy az ember
mily híreket szemlél.

Ellenőrizni nem tudjuk,
pedig mily jó lenne !
Ezért aztán elhihetjük,
vagy nem hiszünk benne...

Ám nézzünk egy kicsit körül
és nézzük a jelent,
más nyelvekkel szemben előnyt
a magyar hol jelent ?
Soroljunk föl néhány nyelvet,
nagy szerepet játszót
és mutassuk be azokat,
szóljunk róluk pár szót.

Vegyük elsőként az angolt,
melynek nagy a rangja,
ámde betűinek nincsen
egyértelmű hangja !

Ezzel szemben a magyarban
– akár a számérték –
egy-egy hangra egy-egy betű,
változatlan érték !

Nézzük a franciát, spanyolt,
németet és olaszt
– és e fölsorolás bizony –
még oroszt sem halaszt:

Eme nyelvek főnevei
„nemekkel sujtottak”.
Nyelvet bonyolítanak csak,
de hasznot nem hoznak.

Bocsánat, ha megjegyzem, hogy
ennél jobb a magyar,
hiszen a főnév a nemmel
mit kezd, vagy mit akar ?

Vegyük a kínait, japánt,
mert hát fontos nyelvek,
ámde írásjeleikkel
őrületbe mennek !

Tessék megtanulni ezer,
rém bonyolult jelet,
avagy a mi ábécénket –
választani lehet !

(Távolabbra pedig talán
most ne is tekintsünk,
például hogy milyen gazdag
s egységes szókincsünk.)

Az emberiség nagy része
olyan nyelvet beszél,
melyet kitűnő nyelvünktől
messzire fújt a szél...

Zollikerberg, 2021 VI. 8.

Fotós

A **fotó** már önmagában is
ronda szó-szerzemény,
hátmég, ha a **fotós**t hallom,
amely még rondább, szegény.

Nekem úgy hangzik ez a szó
– hisz szerkezetre nem más –,
mint ahogy a következők:
a *rühes* és a *leprás*...

Miért nem jó a **fényképész**,
avagy **műfényképész** ?
De lehetne tőlem a szó
akár **fényképművész**.

Fotósnak nem lehet helye
erdő, rét, avagy mező !
Akkor már sokezerszer jobb
a szerény: **fényképező** !

Nem érdemes e szó fölött
túl sokat vitázni:
ne kelljen a **fotós** szóval
senkit megalázni !!

Zollikerberg, 2022 IV. 10.

Húsz és huszadika, azaz: 20.-a

Hogyha 20-at írok, akkor
húsznak mondom. Világos ?
Huszadikánál a 20 csak
a **ponttal** nem hiányos !

Ha ezt írom 20-a, akkor
csak így mondhatom: husza !
Mint ahogy a túrós étel
második fele -csusza.
(**És, aki ezt be nem látja**,
agya igencsak kusza...)

Ha huszadikát mondanék,
de elhagyom a pontot,
mindenki látná rajtam, hogy
az elmebaj megrontott.

Ki szabállyá rögzítette,
hogy a pont elhagyandó,
nyilván megállt a kis esze
(s ez ácsorgás állandó).

Avagy takarékosságból
támadt eme őrültség ?
Hiszen tán a sötétzöldek
várják ezt el tőlünk még...

Mert hát így a modern ember
ahányszor csak -dikát ír,
annyiszor megspórolódik
egy kövér pontnyi papír...!

Helyette azt ajánlom, s így
sokkal nagyobb lesz a tét,
gyomláljuk idegen szavak
fölösleges betűjét !

Intel**l**igens, al**l**ergia,
mil**l**iárd és mil**l**ió,
kom**m**unikál, szim**m**etria
sok betűje mire jó ?!

El**l**ipszis és mot**t**ó, model**l**,
fos**s**zília s a barak**k**...
bohóc, aki e szavakba
fölös mássalhangzót rak !

Hiszen csak helytelenítik
így a magyar kiejtést
és pazarolják a papírt
s a billentyű leütést !

Zollikerberg, 2022 IV. 10.

Ami észszerű és ami nem

Magyaban a nyelven kívül
még sokminden észszerű:
címezésünk, keltezésünk
nagyszerű, mert egyszerű.

Ha címez az, akinek még
papírból a levele,
a helységnév elől halad,
aztán az utca neve.

Világért sem előzi meg
házszám az utcanevet,
hisz' a postás a házszámhoz
– ha már utcát lelt – mehet.

Elől van a vezetéknév,
a postás ezt keresi,
bármilyen szép a keresztnév,
az csak ritkán kell neki.

Telefonkönyv – névsor bárhol –
csak ily rendben logikus !
Betűrendes keresztnévsortól
nem tudnád, hova fuss.

Nevet más sorrendben írni
igencsak furcsa ötlet,
pedig másnépeknél ez az
ügyetlenség szabály lett.

Régi iratrendezőt, hogy
ha a polcon keresek,
csak az évszám érdekel és
tovább aztán mehetek.

Hónap napját elől írni
és aztán a hónapot,
magyar ember – ha nem bolond –
biztosan sosem szokott.

Agyalágyultabban is
lehet ám írni dátumot,
ha előre hónapot írsz
és csak aztán a napot !

Az évszám mindkét esetben
utolsóként rostokol !
Ne röhögj, mert mindkét „rendszer”
„uralkodik” valahol.

Számainknál sincs zűrzavar,
nagyságrendet követik,
a száz, a tíz s az egyesek
csak e rendszert szeretik.

Nálunk bizony **huszonöt** van
nem mondjuk így: **öt-és-húsz**.
És büszkén kimondjuk: **nyolcvan**,
nem pediglen, hogy: **négyhúsz**...

Ám minden nálunk sincs rendben:
az átvett idegen szó
írásmódja is megmaradt,
ami sehogyan se jó !

Nem jó, mert a kiejtése
megváltozik magyarul,
az eredeti kiejtés
felejtődik, kiszorul.

S néha van oly marha szabály,
melytől könnyű sírni,
minthogy **huszadika** helyett,
most **huszát** kell írni !!!

(Lásd: **20-a**, 20.-a helyett...)

Zollikerberg, 2022 IV. 11.

Kis unokám viselt dolgai I.

Talán nagyon sokan följegyzik csemetéik, unokáik mondásait, többé-kevésbé jópofa cselekedeteit, de talán ugyanolyan sokan vannak, akiknek eszébe sem jut azzal a nyilvánosságot untatni. Valószínűleg éppen azért, mert akinek gyereke, unokája van, nyilván átéli mindazt a jópofaságot, amit ők is átéltek, tehát nincs szükségük ugyanazt másoktól is hallani, pláne olvasni. Nekem mégis eszembe jutott, hogy ezt közreadjam, mert nem untatásnak szánom. Helyesebben, az az érzésem, hogy néhány részlet szórakoztató is lehet. A gyerekszáj és a gyerekek leleményessége kimeríthetetlen, ezért nagyon valószínűtlen, hogy minden szülő és minden nagyszülő pontosan ugyanazokat a jó „beköpéseket", vagy „hőstetteket" ismeri. A cím után odabiggyesztettem egy római egyest, mert itt csak nagyon röviden fogok bele a dologba és ezért könnyen elképzelhető, hogy folytatásos kalandról lesz szó, ami azonban most még nem biztos, sőt, mondhatom, hogy egyelőre nem is tervezek folytatást.

Ennek az írásnak talán haszna is lesz azok számára, akik külföldön nevelik gyerekeiket, de szeretnék, hogy a gyerek tisztességesen megtanulja anya-, vagy apanyelvét, különösen pedig, ha mindkét szülő azt a nyelvet beszéli, amely otthonukban idegen. A dolog nem egyszerű, és sokszor láttam azt a szomorú példát, hogy a szülők megtanították ugyan a gyereket, vagy gyerekeiket az anyanyelvre, de aztán nem törődtek vele.

Mi történik a külföldön élőkkel? Úgy-ahogy megtanulják az idegen nyelvet, de ha összejönnek ismerőseikkel, a saját nyelvükbe – kényelemből – itt-ott már idegen szavakat is belekevernek, hiszen tudják, hogy az ugyanott élők azokat a szavakat, kifejezéseket ugyanúgy ismerik.

Ez történik a gyerekekkel is, mert lehetetlen megakadályozni, hogy a gyerek ne kevergesse a nyelveket. Ez akkor válik világossá (és súlyossá), amikor a gyerek az óvodába, majd az iskolába kerül. Ha ez ellen a szülők nem tesznek semmit tudatosan, elvész mindaz, amit a gyerek eleinte „ingyen" megtanult. Ugyanis a gyerek keverten fogja beszélni a nyelvet, ami egyáltalán nem zavarja addig, amíg otthon van, azaz az idegenben. De ha aztán elmegy Magyarországra – mert hát itt most a magyar nyelvről van szó –, minél „felnőttebb", annál inkább fogja szégyellni, hogy dadogva, akadozva, szavakat keresgélve tud csak beszélni, mert hiszen tudja, hogy ott a belekevergetett idegen szavakat nem értik meg. Így aztán szép lassan leszokik arról, hogy megpróbáljon magyarul társalogni, és egy idő után már nem is nagyon lesz képes arra, hogy valamelyest magyarul beszéljen. Ez a dolgok szomorú menete, mondhatnám a „menetrend szerinti" menete, ha nem teszünk ellene semmit.

Csakhogy ellene tenni fáradságos, sok időbe kerül és csak úgy működik, hogy ha erős szándék, sőt, mondjuk ki: megrögzött elszántság áll mögötte. Mi a haszon belőle? Csupán annyi, hogyha aztán a már felnőtt gyerek eljut Magyarországra – akár mint nyaraló, vagy esetleg mint munkavállaló –, egy kicsit otthon érzi magát abban az országban. Érdemes ezen fáradozni? Talán igen, talán nem. Lesznek, akik nagyon hálásak lesznek érte, lesznek akik fütyülnek rá. Az már nem a mi dolgunk. Mi megtettük a magunkét (ha megtettük!), amit aztán a felnőtt gyerek kezd vele, az az ő dolga.

Kis unokám már a második nemzedéke a „külföldön születetteknek". Lányomnál sikerült elérnünk, hogy ha magyarul beszél, ne kelljen keresgélnie a szavakat. Hogy ez unokámnál is sikerül-e majd, azt nem tudom, és valószínűtlen, hogy élek még, amikor láthatnám a sikert (vagy a sikertelenséget). Nála jóval nehezebb a helyzet, mert csak az anyukája magyar, és mert talán nem fog mögötte állni egy olyan „idegfűrész alak" (mint én), aki tűzzel-vassal keresztülviszi az anyanyelv diadalát...

Mielőtt kis unokámra térnék, lányommal kezdem, nagyon röviden, előzetesként, mert hát lányom a kis unokám „előzetese".

Andrea lányom mondásai

Minden szülő büszke a saját csemetéjére, és a gyerek csodálatos „beköpéseit" a világ legcsodálatosabbjainak tartja. Én ezt nem gondolom (vagy, ha mégis így gondolnám, nem árulom el), viszont szorgalmasan följegyeztem, ha nem is az összes arra érdemeset, de a legtöbbet.

Az első följegyzés ***1989 december közepére*** utal, amikor Andi két-három nap híján két éves volt. Úgy látszik, akkor kaptam észbe, hogy föl kellene írni, amiket mond, mert különben minden feledésbe merül, mint mindaz a szórakoztató mondás, amely eddig az életkorig már elhangzott. Az utolsó dátum ***2000 július 15.,*** amikor Andi már tizenkét és fél éves volt.

A följegyzések vezérszavasan, távirati stílusban történtek, mások számára gyakran élvezhetetlenek, mert érthetetlenek. Sőt, néha én is töröm a fejem a rögtönzötten fölírt, néhány szó megfejtésén. Hogy most olvasható formára pofozom a szöveget, annak csak egyik oka, hogy szeretek az emlékeimben turkálni. A másik – és ez a fő ok –, Andi szórakoztatásának célja. Talán kicsit döcögőssé teszi az olvasást, hogy minden esetben odaírom az esemény pontos, vagy hozzávetőleges időpontját. Nem azért teszem, hogy lehetővé tegyem egy esetleges lélekbúvár számára (aki elfelejtette fölírni saját gyerekének mondásait) a szöveg pontos tanulmányozását, és utána egy tanulmány megírását, hanem egyrészt azért, mert a dátumok a rögtönözve fölírt jegyzetekben már amúgy is szerepelnek. Másrészt, mert ezek számomra olyanok, mint az egyes időpontokban leszúrt cövekek, amelyekbe belekapaszkodhatok és körülnézhetek további emlékeim fölelevenítése céljából.

Tehát:

Andi születésekor Kilchbergben laktunk, a zürichi tó „bal" partján. Ez a nyugati part, és azért nevezhető bal partnak, mert a tóból kifolyó Limmat bal partjává válik, amikor a víz már nem tó, hanem folyócska. Ez a folyócska átfolyik Zürichen, amint elhagyja a tavat.

1989. december közepén (**Andi nem egészen két éves**). Egy szép napon, Ági – Andi anyukája – lesétált a csemetével a tópartra, ahol az egyéb látnivalók között van egy hatalmas vándorkő, amit a jégkorszak egyik óriási gleccsere görgetett oda, mielőtt elolvadt. (Németül: *Findling,* ami azonban lelencet is jelent.) Azt mondja Ági: Nézd, mekkora kő! Mire a kis vakarcs aszongya: ***Az nem kő, hanem szikla!***

Két hónappal később, ***1990 február végén*** Andi engem is kioktatott, helyesebben kijavított. Mentünk le a tópartra, Andi a nyakamban ült. Ahogy elmentünk egy ház kertje mellett, rámutattam egy *forsythia* bokorra (magyarul *aranyág,* vagy *aranyvessző*, a világért sem *aranyeső*, mert az egészen más!), amely tavaszi kirobbanására készült. Mondom: Nézd már, hogy hogy' rügyezik ez a bokor. Aszongya Andi: ***Az nem rügy, hanem bimbó!*** És igaza volt. Akkor néztem csak meg jobban, hogy milyen bokorra mutattam. Az *aranyág* (sokan egyszerűen *forzíciának* szólítják) tulajdonsága, hogy előbb virágzik, aztán leveledzik. A bimbók némelyikében már látszott a sárga szirom, csak jobban oda kellett volna figyelnem.

Ez is valamikor ***1990 februárjában*** történt. Az erdőben sétáltunk, és az orrunk előtt egy kis mini-forgószél száraz faleveleket kavart föl. Andi: ***Nézd, kergelingőznek!*** Még versbe is szedtem:

Andika szótalálmányai I.

Vasárnapi séta közben

Forgószellő kerekedett,
S előttünk az úton, szépen
Két falevél fogócskázott,
Kergelingőzött a szélben.

Ez meg valamikor ***1990 decemberében*** esett meg. Mentünk az autópályán Bázel felé, és a Feldschlösschen sörgyár mellett elhaladva, mutattuk Andinak az épületet: Nézd, ez egy gyár, de úgy építették, hogy kastélynak is lehetne nézni. (A Feldschlösschent mezei kastélyocskára lehetne lefordítani.) Erre Andi: **Akkor ez egy *gyárkastély*!**
Ebből is született versike:

Andika szótalálmányai II.

Úton Bázel felé

Nem messze az úttól áll egy
Kastélyocskaszerű gyár.
Mindenkinek föltűnik,
Aki éppen arra jár.

Felirata messze kéklik
– Főleg, ha sötét az éj –.
Andi szerint nem csak gyár ez,
Hanem inkább *gyárkastély*.

Ennyi egyelőre elég Andi lányom bemutatására. Talán, ha lesz ennek a történetnek folytatása, azt is Andi bemondásaival fogom kezdeni. Anyag van elég. A följegyzés 30 oldal hosszú.

Unokám, ***Leon*** 2015 január közepén született. A papája török, de már itt született Svájcban, ahol Andi lányom is. Vejem öccsét Attilának hívják, ezért Leon második neve ***Attila***. Ezt a nevet nem használjuk, aminek örülök, mert utálom, hogy az Attilát nem ***Atillának*** írják, mint ahogy azt a világ legjózanabb, azaz a magyar írásmód szerint írni kellene. Akkor már inkább legyen a gyerek Leon. Amikor elkezdtem beköpéseit és „viselt dolgait" fölírni, két hónap híján már három éves volt. Ennek nem a lustaságom volt az oka, hanem az, hogy a gyerek kereken egy évvel később kezdett beszélni, mint Andi lányom. Ez viszont nem szellemi elmaradottságot jelentett, hanem – mint köztudomású – a többnyelvű családokban a gyerekek általában később kezdenek beszélni, ami egyáltalán nem csoda. Az apukája törökül szólt hozzá; ha a szülei egymás között beszéltek, akkor az svicerdücsül zajlott; ha bekapcsolták a tévét, akkor azon a gyerek németet, vagy angolt hallott. Mi pedig, Andi, Ági és én magyarul szóltunk hozzá...

Íme a följegyzések, utólag hozzájuk fűzött megjegyzésekkel:

Megetettem a gyereket pirítóssal és paradicsommal. Mondom, most adok neked egy kis vizecskét, mert biztos szomjas leszel. Igaz? Aszongya: *„Nem nagyon igaz, csak egy picit igaz."* (2017 XI. 17.) Már akkor rendkívül ragaszkodott a helyzetek pontos leírásához (mint Andi lányom annak idején, a sziklával és a bimbóval).

Nappal nem szabad neki cuclit a szájába venni, csak este, lefekvéskor. Persze néha szopogatja az ujját. Azt mondja neki Andi: Ne vedd az ujjadat a szádba! Próbáld megérteni, hogy az rosszat tesz a fogadnak. Aszongya a gyerek: *„Jó. Próbálom megérteni.”* (2017. XII. 7.)

Néztünk valamit a számítógép képernyőjén. Beállítottam valami magyarul beszélő filmecskét Leonkának, de túl halkan szólt. Aszongya a picike: „Ide egy kis hangot kérek!”

Állítólag ezt én szoktam mondani, de tőlem ezt talán hetekkel azelőtt hallhatta és legföljebb egy-kétszer. (2017 XI. 21.) Már akkor teljesen „felnőttesen” beszélt.

Leonka legújabb „húzása” (2018. II. 10.): Fölmászott az író- (és dolgozó-) asztalom előtti ülőkére, mert az asztalon mindenféle szerszám hever, amelyekkel nagyon szeret játszani. Pár perccel előtte odatettem az üres kávéscsészémet, eléggé az asztallap szélére. Azt mondja Ági Leonkának: *„Légy szíves, told beljebb azt a csészét, mert le fogod verni”*. Leonka azonnal beljebb tolta (nem szokott mindig azonnal szót fogadni). Néhány perccel később lemászott az ülőkéről, a csészét visszahúzta az asztal szélére, és ott kicsit elforgatta, hogy a füle ugyanúgy álljon, ahogy előtte volt...! Volt valamikor egy tévéfilm sorozat: *Monk*. Azt hiszem Magyarországon is futott, *Flúgos nyomozó* címen. A fönti eset Monkra emlékeztetett. Mindegyikünkben van egy kis Monk. Vagy csak Leonkában?

Tegnap (2018. II. 15-én), hosszú idő után újra meséltem Leonkának. Talán egy évvel ezelőtt volt egy rövid korszaka, amikor eltűrte, hogy boszorkányos vagy sárkányos meséket mondjunk néha neki, de soha nem volt túlzottan oda a mesélésért. Tegnap aztán – talán mert közben kisollóval egy papírból cafatkákat vagdosott le – hagyta, hogy meséljek. Sárkányos meséket rendelt. Meséltem neki egy hétfejű sárkányról, amelyik lopta az erdőhöz közeli falu lakóinak krumpliját. Ezért a falusiak nagy vermet ástak, amibe aztán a sárkány beleesett. Kérte a következő mesét, de úgy, hogy ott ne essen a sárkány a verembe. Na jó! gondoltam, ha rokonszenvez a sárkánnyal, akkor a következő mesében a gonosz falusiak fognak beleesni a saját maguk által ásott verembe. Nagy vermet ástak, de a ravasz sárkány ott ólálkodott a közelben és megleste őket. Aztán el is ment az erdőből, mert nem szerette, hogy vadásznak rá. A falusiak meg hiába várták, hogy a verembe essen, arra se járt. Nosza, bementek az erdőbe megnézni, hogy nem döglött-e meg közben, ám sehol se találták. Minden jel arra mutatott, hogy elköltözött az erdőből. Ennek a falu népe úgy megörült, hogy az emberek még az erdőben tök részegre itták magukat, és hazafelé menet nem gondoltak arra, hogy a legegyenesebb út a nagy verem fölött vezet el. Mind beleestek.

A következő mesénél Leonka már azt is előírta, hogy senki se essen, semmilyen verembe ... Nem szereti, ha egy mesében bárkinek is valami baja esik. Ma egy egész sor olyan sárkányos mesét kellett kitalálnom, amelyekben a sárkányt valamilyen jótéteményre kérik, amit az aztán becsületesen teljesít is. A legjobb, hogy megrendeli előre, hogy a mese hányfejű sárkányról szóljon. Egy-, három-, vagy hétfejű sárkányok a menők!

Van egy olasz füstöltsajt féle (*Murgella*), amit egy átlátszó polipropilén dobozban árulnak. Nyolc, nagyobb dió méretű gombóc van benne. Tegnap a dobozban volt még két gombóc, valamikor megettem. Leonka este fölfedezte az üres dobozt és azt állította, hogy a nagypapa ***sutyiba*** (suttyomban) megette a sajtot. Talán dédnagymamájától tanulta a szót. (2018. II. 27.) Utólagos megjegyzés: ezt a sajtot azóta is „sutyi-sajtnak” nevezzük, de ma már nem polipropilén dobozban árulják. Viszont a dobozokat nem dobtam el. Most van vagy 150 dobozunk, amelyekkel nagyszerűen lehet játszani.

Leonkának néha ijesztő dolgai vannak. Ha valamit csinál, annyira öszpontosít rá, hogy hiába szól hozzá az ember, mintha a falnak beszélne. A megdöbbentő, hogy közben mindenre figyel, ami körülötte történik, csak nem látszik rajta. Tegnap megint olyasmit csinált, amitől elképedtem, és szinte csak úgy tudom magyarázni, hogy ***gondolatolvasó***! Két-háromszor fordult elő, hogy ha reggel vettem be gyógyszert, akkor azt ő rakta a számba. (Mindent ő akar csinálni. Tegnap szavazni mentünk, és Ági magával hozta a picit: ő dobta be a szavazó cédulákat az urnába.) Délben a szobában játszott, én meg kimentem a konyhába, hogy bevegyem azt a gyógyszert, amelyet délben szoktam. Ezt még sosem látta, és nem is tudta, hogy délben is beveszek egy kis, lencseméretű tablettát. Még ki sem értem a konyhába, amikor már szaladt utánam kiabálva, hogy: *„Én teszem a szádba!”* Hogy ezt miből találta ki, arra

egyszerűen nincs magyarázat. Nem szóltam neki, mert elmerülten játszott. Tehát még csak azt sem mondtam neki, hogy kimegyek a konyhába, hát még, hogy miért megyek oda. (2018. III. 5.)

Erről jut eszembe: Talán fél éve történt, amikor két és fél éves volt. Nagyon kemény ülőkén ülök, ha faragok. Szeretem, mert néha csúszkálok rajta, főleg lombfűrészelés közben, nem lenne jó, ha tapadna a felülete. Persze az se jó, ha egy tapadós nadrágban ülök rajta. Ez akkor fordult elő először. Fogtam egy olyan, ujjnyi vékony valamit, amit kemény ülőkéjű székekre szoktak erősíteni (az is székről szakadt le), és arra ültem. Ilyen még nem volt, tehát Leonka sem láthatta. Nem tudom, hogy figyelte-e, hogy hogy' szoktam ülni az ülőkén, de tény, hogy azonnal fölfedezte alattam azt a vékony, nem párnaszerű anyagot. Szó nélkül odajött, fölkeltett, levette az ülőkéről, és hozott helyette egy vastag díszpárnát, ráültetett, és csak annyit mondott: *„Ez jobb!"*

Tudtommal senkinek nincs a családban ilyen ülőkéje, de ha lenne, se tenne rá díszpárnát (amit egyébként sem szoktak ráüléssel megalázni). Tehát nem tudom másképp magyarázni, minthogy két és fél éves fejjel elgondolkozott azon, hogy miért ül valaki valami ruhaanyagon, amit külön az ülőkéjére tesz. És miután úgy gondolta, nyilván azért hogy puhábban üljön, odahozott egy jóval vastagabb párnát ... (2018. III. 9.)

Ha egy hároméves gyerek meseszöveget hall, akkor egy halom szónak nem ismeri a jelentését. Ha ezeket a szavakat elég gyakran hallja, és azt lehetőleg többféle összefüggésben, szép lassan kialakul benne a fogalom, amelyet az eredetileg ismeretlen szavak fednek. Ugyanez történik velünk, ha egy idegen nyelvű könyvet olvasunk, aránylag kezdetleges nyelvtudással, hacsak nem használunk szótárt. A szótár használatával a fogalomalkotás, vagy a szavak jelentésének fölismerése erősen lerövidíthető. Kérdés azonban, hogy ugyanakkor mennyire hosszabbodik meg, vagy válik kényelmetlenné az olvasás? Nyelvtudásunk fokától függ, hogy a tanulás sebességét melyik módszer növeli gyorsabban.

Leonka újabban eltűri, hogy képes mesekönyvből olvassak föl neki. Hogy a szavak hamarabb váljanak számára érthetővé, eljátszom neki azt, amit a szó jelent. Például, ha a szövegben előfordul a *biceg, megperdül, illeg-billeg, homlokát ráncolja, torkát köszörüli*, stb., megmutatom neki, hogy mi, micsoda. Ez körülbelül megfelel annak, mint amikor szótárazva olvasunk, csak a mese hallgatójának sokkal kevésbé kényelmetlen. Amire azonban nem számítottam: Leonka gyakran ugyanazt a mesét szeretné hallani. Ez eddig normális. De sajnos minden esetben el is játszatja velem mindazt, amit az első olvasáskor már megmutattam neki... (2018. III. 12.)

Azt mondja tegnapelőtt: *„Ha valaki ellopja a pomfrittomat, akkorát ütök rá a lábammal, mint egy Argentinoszaurusz!"* Ugyanis a városban voltak, ahol pomfrittot evett. Az Argentinoszauruszt pedig filmen látta, amint az (a 75 tonnájával) a két mellső lábával rádobbantott egy ragadozó Mapuszauruszra és agyontaposta. (2018. IV. 22.)

Tegnap papírrepülőket dobáltunk. Egyszercsak azt mondja: *„Lupingot csinált"*. A repülő egyrészt nem csinált lupingot, másrészt, ezt a szót tőlem nem tanulhatta, mert nem használom. Kiderült, hogy Ágitól tanulta (meg fogom kérdezni Ágit, tudja-e, mi a luping?) Aztán az őslénytani könyveket lapozgattuk, amit már régen nem csináltunk. Van vagy nyolc ilyen könyvem, tele *félmilió* (írjuk így, egy l-lel, ha már így ejtjük!), kimondhatatlan nevű ősállattal. Viszont néhányat már „kisgyerek kora óta" ismer, például a Sztegoszauruszt, vagy a Triceratopszot. Ha rálapozunk valamelyikre, azt szoktam mondani: Na itt egy régi ismerősünk! Ilyenkor vigyorogva mondja az állat nevét. Tegnap az egyik képen őskori tájat láttunk, amelyen különböző emlősállatok voltak, többek között egy őzszerű valami. Aszongya: *„Na itt egy régi ismerősünk: a Bambi!"* Közel egy éve ismeri a Bambi-trükkfilmet. (2018. IV. 27.)

Tegnapelőtt fölfedeztem az egyik fiókomban két óriási, préselt és szárított platánfa levelet. Olyan nagyok, hogy két kezem terpesztett ujjaival is csak félig tudnám letakarni. A kisöreg ott settenkedett körülöttem. Betoltam a fiókot, és eszembe jutott, hogy ősszel együtt préseltem le vele egy csomó szép levelet (főleg magyar-tölgy leveleket). Kis keresés után megtaláltuk (három-négy helyen vannak szép, préselt leveleim, csak már lassan elfelejtem, hogy hol vannak). Kirakosgattuk a leveleket a díványra. Nagyon tetszettek neki. Amikor már az egész díványt betakarták a levelek, megszólal a pici: *„Most*

hozom a főnököt". Kiderült, hogy a nagy platánlevelet hívja főnöknek. Már az is furcsa, hogy ismeri a főnök szót és fogalmat.

Az üzletekben hosszú szünet után újra megjelentek a kamaszkókuszok. (Így nevezem a félérett, csak a kókuszvíz ivására szánt kókuszokat.) Néhány napja vettem egyet, és amikor letisztítottam, a kicsi ki akarta fúrni. Adtam neki egy vékony fúrót, amivel megtanulta, hogy nem mindegy, melyik irányban forgatja a fúrót. Egyre nagyobb lukakat akart fúrni. Elmentem a sikattyúért, hogy abba foghassuk a nagyobb fúrókat. Másnap elkezd beszélni a sikattyúról. Eleinte nem értettem a rossz kiejtése miatt, ráadásul el se tudtam képzelni, hogy egyszeri hallás után megtanulta ezt a szót. Kiderült, hogy két sikattyút kér, hogy azok „harcolhassanak" egymás ellen... Tegnap aszongya: *„Nagypapa, te mér' vagy öreg?"* Hát most mondjam neki, hogy ez: *Jó kérdés*? (2018. V. 5.)

Talán három hete történt. Nagyon szereti nézni a ***Tom és Jerry*** filmeket. Én nem szeretem, ha nézi, mert egyrészt túl fiatal hozzá, hogy a villámgyorsan zajló eseményeket követni tudja, főleg azért, mert gyakran olyan események, amelyekhez szinte felnőttek ismeretei és tapasztalatai kellenek. Másrészt, mert a számítógépen nem találok magyarnyelvű változatokat.

Az egyik filmen egy pezsgősüveg fekszik az asztalon, aminek a dugóját kirántja a kis egér, mire a hátrafelé kiáramló pezsgő előreröpíti a palackot, és az (persze) fejen találja Tom-macskát. Az egész jelenet szinte csak tizedmásodpercekig tart. Megszólal a kicsi: *„Rakéta!"*

Azt sem tudom, honnan ismeri a rakéta fogalmát, de hogy villámgyorsan fölismerte, hogy a pezsgősüveg tulajdonképpen rakétaként működött, egészen elképesztő!

Tudjuk, hogy a szüleink génjeiből kapunk örökletes anyagot, de volt egy tudós (még mielőtt ismerték volna a géneket), aki azt állította, hogy az is az örökletes anyagnak egy része, amit a szülők az életük folyamán szereztek meg, legyenek azok akár testi, akár szellemi tulajdonságok. Tehát ha az apa vagy az anya már „nagymenő" magasugró, amikor a gyerek megszületik, a csemete nem csak azt örökli, amit örökölt volna, ha a szülei nem lettek volna magasugrók, hanem már abból is valamit, amit a nyilván gyakori edzéssel megszereztek. Ha jól tudom *Lamarque*-nak hívták a jóembert és az elméletét – amit még ma is minden menő tudós hülyeségnek tart – *lamarkizmusnak.* Nem vagyok benne biztos, hogy az elméletében nincs-e valami igazság... (2018. V. 7.)

A bogaras könyveket már nagyon régen nem nézegettük, talán márciusban volt utoljára a kezünkben. Tegnap kertészkedtek Andival, és fölfedeztek egy bogarat. A kisöreg fölvilágosította Andit, hogy az egy *prémesbogár*. Nem hittem volna, hogy azt a jellegtelen kis bogarat megjegyezte magának ennyi idő után. A „híres" bogarakat mind jól ismeri (szarvasbogár, cserebogár, katicabogár, ganéjtúró, krumplibogár, havasi cincér, bodobács, bőrfutrinka, stb.). Egyszer meg volt botránkozva, amikor Ágival nézték a bogaras könyveket, és Ági a *krumplibogarat* (a könyvből olvasva a nevét) *burgonya bogár*nak nevezte. Ő azt szigorúan krumplibogár néven ismerte. (2018. VI. 23.)

Még nem tudja az r-betűt mondani, de néha két kezére támasztja az állát és berreg: brrrrrrrr. Ilyenkor gyönyörű r-eket ropogtat. Mondom neki tegnap: most csináld ezt a berregést és a végén mond azt, hogy répa, így: brrrrrrrrrrrépa. Aszongya: „Brrrrrrrrrrrrr-jépa". Többszöri próbálkozásra sem sikerült kicsalni belőle a különben gyönyörűen hangzó r-t. (2018. VIII. 11.) Utólagos megjegyzés: rájöttem, hogy nem is lesz ebből a berregésből r, mert az ajkával csinálja, nem a nyelvével. (Én egyébként tízéves koromig raccsoltam.)

A konyhába sajnos szeretnek berepülni a muslincák, ahonnan nem hogy kimennének, de képesek nekiállni szaporodni! *(Van egy mondás, mely szerint az az optimista, aki azt hiszi, hogy a légy azért röpköd a szobában, mert a kijáratot keresi...)* Igaz, hogy a konyhában mindig van egy csomó, különböző gyümölcs, amelyek nagy része érlelődik. De érett gyümölcsöt se teszek be a jégszekrénybe, mert az gyümölcskínzás, és mert nem szeretem a hideg gyümölcsöt. Tehát csapkodom a szerencsétlen muslincákat (amelyeknek házon kívül a hajuk szálát se görbíteném), mert egyszer, amikor nyáron három napig nem csapkodtam, egész felhő keletkezett belőlük a konyhában. Még levegőt is alig lehetett venni tőlük.

Leonka ezt rossz szemmel nézi, és már többször megemlítette, hogy bezzeg Nagymamuci (Ági) nem csapkodja őket (persze, mert nála alig van egy-kettő, hiszen Ági mindent a jégszekrénybe száműz).

Ma azzal állított be Leonka, hogy a muslinca is, és a szúnyog is azért jön be, mert éhes. Mondom neki, nem bánom, de a szúnyog az én véremet szívja, és azt még akkor is agyonvágom, ha kint találkozom vele. Kicsit gondolkozott, aztán azt mondta: *„Csinálj egy édes levet, de pirosat, mint a véred, akkor a szúnyog azt eszi, és utána odamegy hozzád és ad egy puszit."* (Hát én megtenném, de nem hiszem, hogy a szúnyog is benne lenne a játékban, pedig még a pusziról is lemondanék...) Szóval Leonka nem csak a muslincákat, de még a szúnyogokat is megmentené az agyoncsapás elől! Valahonnan budhista vér keveredett belé? (2018. VIII. 29.)

Ma megint dinoszauruszos filmeket néztünk, amiket talán egy fél éve vettem föl neki. Az egyik jelenetben négy *Daszpletoszaurusz* végez ki egy *Kazmoszauruszt* és aztán marakodnak a koncon. Azt mondja Leonka: „Azon *vitatkoznak*, hogy melyik kapja a legfinomabb husit". Mondom: Ezt honnan tudod? Aszongya: *„Ezt már akkor tudtam, amikor bébi voltam, mert okos az agyam a fejemben".*

Namost, ehhez néhány megjegyzést kell fűznöm. Igaz, hogy ezeket a filmeket nem először néztük meg, de – miután német a magyarázó szöveg – néha elmondom, hogy mi az érdekes a jelenetben, és pontosan tudom, hogy mi az, amit már magyaráztam neki, és mi az, amit nem. Ezt a jelenetet még sosem kommentáltam, tehát a magyarázatot ő találta ki. A másik dolog pedig az, hogy talán két órával a film megnézése előtt magyaráztam meg neki, hogy mi az agy, mert gyanítottam, hogy nem tudja. Mondom, az van a fejünkben, azzal gondolkozunk. Ő ezt nemcsak megértette, hanem megjegyezte, és két órával később már alkalmazta is. (És akkor lekicsinylően mondja, hogy ezt ő már akkor tudta, amikor bébi volt...)

Aztán jöttek a *Troodonok*. Ez aránylag kis ragadozó szauruszfajta, és általában naplemente után vadászik többedmagával a nagy, növényevő szauruszok gyerekeire. Aszongya Leonka: *„Ezeknek azért van olyan nagy szemük, hogy sötétben jól lássanak"*. Ezt mondja a német magyarázó szöveg, és emlékszem, hogy amikor (három-négy hónapja) először néztük, elmondtam Leonkának magyarul. Azért egy kicsit csodálkoztam azon, hogy ilyen jól emlékezett, és ezt meg is említettem neki. Fél órával később valamit újra meg akart nézni ebben a filmben, és újra jött ez a Troodonos részlet is. Amikor a német szövegben elhangzott a nagy szemekkel kapcsolatos magyarázat, aszongya Leonka: *„Hallod?"*. Most persze nem tudom, hogy azon csodálkozzam-e, hogy milyen jól emlékezett, vagy azon, hogy érti a német szöveget? Senki nem beszél hozzá irodalmi németül! Folyton megdöbbenek, amikor rájövök, hogy helyenként pontosan megérti a németet! (2018 IX. 1.)

Tegnap megint nagy dinoszaurusz-film nézegetés volt. Kerestette velem azt a részt, amelyen egy döglött Szpinoszaurusz látható. Aszongya: „Megmutatom, hol pusztult ki a Szpinoszaurusz". (A Szpinoszaurusz még a Tirannoszauruszénál is nagyobb ragadozó volt, de főleg vízpartokon halászgatott. A mai Észak-Afrika volt az élettere, a legtöbb maradványát Marokkóban találták. Aztán egy éghajlatváltozás folytán elment onnan a tenger, és a területéről kiszáradtak a tavak: kipusztult szegény.) Mondom, miért szereted nézni a döglött Szpinoszauruszt? Aszongya: *„Mert nem szeretem a húsevő dinoszauruszokat, csak a növényevőket szeretem!"* Amikor figyelmeztettem, hogy mi is húsevők vagyunk, kicsit megrettent.

Érdekes, hogy némelyik szaurusz nevét könnyebben mondja ki, mint én, és főleg: hamarabb tanulja meg (nem vicc!). Például a ***Karharodontoszauruszt*** (*Carcharodontoszaurusz* = cápafogú gyíksárkány), vagy a ***Szaurofáganax***-ot, vagy a ***Szkorpiovenátor***t. Igaz, r-ek helyett, l-eket mond. De tegnap nehezére esett az egyik név kimondása: **Iguanodon**. Csak negyedik nekifutásra sikerült. Különös, hogy pont a két szomszédos magánhangzóval gyűlt meg a baja, amelyek fordított sorrendben (például a sz**au**rusz szóban) nem okoznak neki gondot. (2018. IX. 3.)

Ma elmentünk bedobálni az üres fémdobozokat a hulladékgyűjtőbe. Ezt már csináltuk egyszer-kétszer, talán másfél éves korában. Az első alkalommal nagyon élvezte, mert a földalatti gyűjtőkamrában nagyokat csattantak a dobozok. Másodszorra az ötödik doboz után már unta a dolgot és elment sétálni. Ezért aztán nem erőltettem többé ezt a „kirándulást". Akkor a kamrák bedobó nyílása kb. 1 méter magasan volt. Nem tudom miért, most a földalatti kamrák nyílásai le vannak ragasztva, és ronda nagy tartályok állnak ott, a bedobónyílással fejmagasságban, amit persze Pöttömke nem ér el.

Kénytelen voltam a nyakamba venni. Ezt már gyakran ajánlottam neki, de soha nem akarta, hogy fölvegyem. Andi szinte le sem jött a nyakamról kiskorában. Még mindig cipelnem kellett, pedig a lába már a combom közepéig ért! Ma kiderült, hogy a kisöreg rettentően félt és őrült nyivákolást csapot. Pedig a játszótéren egyáltalán nem félős, csak – rájöttem – csupán a saját ügyességében bízik, az én „megbízhatóságomat" nem tartja nagyra. Na, gondoltam, ennek véget vetek (úgy látszik, Oszki, az apukája sosem veszi a nyakába), és elmeséltem neki, hogy amikor az anyukája egész kicsi volt, azt játszottuk, hogy a nyakamban ülve megfogta mindkét fülemet, és akkor én elindultam egyenesen, de ha valamelyik fülemet meghúzta, akkor abba az irányba fordultam. Hát ez nagyon tetszett neki – elméletileg, de amikor itthon föl akartam venni a nyakamba, őrült cirkuszt csinált. Mondom, hogy' cirkuszozhat így egy bátor gyerek! *„De én nem vagyok bátor!"* kiabálta hangosan. Aztán nagy nehezen mégis sikerült a dolog, de eleinte még nem volt szabad járkálnom vele. A díványra, fejjel előre ledöntöttem, persze csak lassan. Na ez aztán tényleg tetszett neki és vagy ötször meg kellett ismételnem. Már járkálhattam is egy kicsit vele, de a fülemet nem merte megfogni – görcsösen kapaszkodott a fejembe. Ezt holnaptól rendszeresen fogjuk gyakorolni. (2018. IX. 25.)

Még erősen sütött a nap délnyugati irányból, amikor lejött hozzám. Persze azonnal a dinoszauruszos filmeket akarta nézni a tévén. Van három „régi" film és egy „új". Ezt nemrég vettem föl, és tulajdonképpen a gyíksárkányok szomorú kipusztulásáról szól (és a Chicxulub-kráterről, ahol a kisbolygó lezuhant). Ő meg szokta „rendelni" a filmet, hogy most a régiek közül mutassak neki egyet, vagy az újat. De a tévé nézése közben pont szembe kellett volna néznünk a Nappal. Viszont három napja megjött az ősz, és én szerettem volna, hogy a Nap melegítse egy kicsit még a lakást. Nem akartam leereszteni a redőnyt.

Nagy nehezen rá tudtam beszélni, hogy olvassunk előbb egy *Pom-Pom*-ot, és csak később nézzük meg a dínókat, ha már nem vakít a Nap. Három *Pom-Pom* könyvünk van Csukás Istvántól. Kiválasztotta az *Óriástüdejű Levegőfújó*t. Olvasom neki a könyvet, és ehhez a részlethez érek: „*És azt is mondta* (Picur)*, hogy lesz egy nagy meglepetés is. És most tessék! Se Picur, se meglepetés*." Erre Pöttömke: *„És tessék! Most se régi dinoszaurusz-film, se új!"*

Ezt a könyvet eddig egyszer olvastam el neki, talán egy, vagy két hete. Általában nagyon tiltakozik ellene, hogy valamit fölolvassak, de még mindig jobb, mint Andi volt, aki nagyjából egész kisgyerek korában nem engedte egyetlen mese fölolvasását sem (csak később, 6-7 éves korától kezdve, de akkor már csak Lőrincz L. László rémregényeit fogadta el...).

Odaérek a következő részlethez: „*Egy szó, mint száz* (Óriástüdejű Levegőfújó)*, fantasztikusan tud levegőt fújni!* ***Fan-tasz-ti-ku-san!***" Amikor kimondtam, hogy ***fújni***, mint aki csak erre várt már mondta is így, szaggatottan és erősen hangsúlyozva (ahogy neki egyetlen egyszer olvastam!), hogy ***„Fan-tasz-ti-ku-san!"*** Elképesztő, hogy mi mindent tud megjegyezni első hallásra, és még a szövegrészre is pontosan emlékezett, hogy mikor jön ez a furcsán erőltetett ***fantasztikusan***... A legjobb, hogy szerettem volna, ha a könyv képeit nézegeti, de oda se nézett, mert az autójával játszott közben. Bosszankodtam, ugyanis azt hittem, hogy egyáltalán nem figyel a mesére. (2018. IX. 25.)

Tegnap előhúzta a könyvespolcról az óriási térképkönyvet, amely közel három kiló. Azt szerette volna megnézegetni, hogy az egyes dinoszauruszok mely földrészeken éltek. Van ugyan egy földgömbünk is, ez azonban arasznyinál alig nagyobb átmérőjű, és minden túl kicsi rajta, például Magyarország, vagy pláne Svájc. Nagyjából már ismeri a földrészeket, amelyeket azonban újra meg újra elmagyarázgatok neki. Az egész Földet nehéz sík lapon ábrázolni, miután gömbfelület. Az egyik módszer, hogy a sarkokat – mint nem fontos területeket – egyszerűen széthúzzák egy vonalra, pedig csak pontok. Ettől aztán Grönland akkorának tűnik, mint Dél-Amerika. A másik módszer (hogy valósabbak legyenek a méretek), hogy a térképen fönt és lent nem összefüggő a kép, hanem a rajz „lebernyegekben" végződik. Fönt csak két lebernyeg van, az egyik Észak-Amerika, a másik Eurázsia, viszont alul négy lebernyeg végződés van. Egy ilyen térképen mutattam meg a földrészeket, és utána rámutattam az egyik alsó lebernyeg végére (ezt eddig sosem csináltam!), és azt mondtam, ez pedig a Délisarkvidék. Erre a pici rámutatott a másik három lebernyegvégre és azt mondta: *„És akkor ez is a Délisarkvidék és ez is a Délisarkvidék és ez is a Délisarkvidék."* Hát, tudtommal se Áginál nem néz

térképet, se otthon, Andiéknál, és a török rokonoknál biztos nem mutogatnak neki térképet. És akkor ő a számára egy teljesen érdektelen földrésszel kapcsolatban ilyen „áttekintéssel" rendelkezik. Ugyanis a Déli-sark vidékéről eddig nem volt szó és arról sem, hogy ott is találnak dinoszaurusz maradványokat, mert a földrész nem volt mindig azon a hideg helyen. Arra már gondolni sem merek, hogy azt tartotta természetesnek, hogy a gömbfelület kilapításakor a Déli-sarok ilyen részekre volt kénytelen szakadni... (2018. IX. 26.)

Kisöreg nagyon megszerette, hogy a nyakamba veszem. Eleinte csak lassan járhattam vele, és amit élvezett, az a díványraborítás volt. Ezért aztán ötször-hatszor kellett fölvennem, és egyre többet merészeltem vele. Néha „megbokrosodtam" és helyben futottam néhány lépést. Ilyenkor nagy, ijedt visongásokat csapott. Tegnapelőtt már járás közben meg merte fogni a fülemet, de még mindig annyira félt, hogy nem tudott a fülhuzigálásra öszpontosítani. Viszont a bátorsága percről percre nőtt. Már futhattam is vele néhány lépést, sőt, ötször-hatszor végig kellett futnom vele két szobán. Mondom, na látod, hogy nem kell félni a nagypapa nyakában. Olyan erősen fogom a lábadat, hogy akkor sem tudnál leesni, ha egészen hátradűlnél. Próbáld meg! Aszongya: *„Annyira még nem vagyok bátor."* (2018. IX. 30.)

Nagyban meséli, hogy a Tirannoszaurusz milyen vad és erős, és hogy minden más állatot legyőz. Mondom, és mi van, ha egy Mapuszaurusszal kerül szembe. Hát azt – és akkor nagy karmozdulatokkal mutatja – úgy elüti a Tirannoszaurusz, hogy rögtön vége van. Mondom, és mi történne akkor, ha két Mapuszaurusz lenne ott? Aszongya: *„Hát akkor három Tirannoszaurusz jönne..."* Netán a fegyverkezési verseny elve már velünk született dolog? (2018. IX. 30.)

Már nagyon régen foglalkoztunk utoljára dinoszauruszokkal (a fenti bejegyzésből látom, hogy közel másfél hónapja). Azóta inkább a cápák érdekelték, a polipok, remeterákok, integető rákok, és egy film a kardfogú tigrisekről. Tegnapelőtt kiszedett egy óriási könyvet a legalsó könyvespolcok egyikéről. Alig bírta cipelni. Tudományos könyv volt az ősállatokról, de főleg a gyíksárkányokról. A könyvben rengeteg szaurusz fordul elő, de nem a népszerűsítően oktató könyvek mintájára, amelyekben rendszerint rekonstruált állatok fényképszerű rajzai láthatók, hanem szinte csak csontvázak az állat rekonstruált körvonalával. A körvonalon belül az állat maga, vöröses-barnás színfoltként van jelen, amely foltból a csontváz fehéren tűnik elő. Szóval tudományosan tudósító könyv, nem gyerekeknek való. Helyenként egész állatkoponya sorok vannak benne, bemutatván a fejlődés folyamatát és az állatok emígyen bizonyítható rokonságát, származási vonalát. Ezt a könyvet eddig nem néztük, és azt hittem, hogy Pöttömke néhány oldal után megunja és más könyvet kotor elő. De tévedtem, noha nagyon gyorsan meg szokott unni valamilyen játékot, vagy bármit, amivel egy darabig törődik. Jött a töméntelen, sosehallott és részben alig kimondható nevű szaurusz. Én már nagyon untam. Ő meg megpróbálta kimondani az általam kidadogott neveket. A legalább 40-50 szaurusz között mindössze két ismerős volt, a Sztegoszaurusz és a Triceratopsz. Ezeket nagy örömujjongással üdvözölte, mint régi, jó barátokat. De aztán ki kellett mennem a konyhába, mert vizet kért. Mire visszajöttem, már odatolta a kis zsámoly méretű, összecsukható műanyag-ülőkéjét a könyvespolchoz, és lehalászott egy könyvecskét, amelyet utoljára áprilisban, vagy legkésőbb májusban nézegettünk, azaz kereken fél éve. Mondanom sem kell, hogy az is ősállatokról szóló könyv. Már azon is meglepődtem, hogy még emlékezett arra a könyvre és kiszedte a sok, hasonló témájú könyvem közül. Kinyitja a könyvet ahol éppen egy gyapjas, mamutszerű állat volt látható, és nagyot kiált: *„Régi barátunk: a Gomfotérium!"* (*Gomphotherium*) Hát ezen azóta is csodálkozom, mert igaz ugyan, hogy annak idején a közel egytucat mamutfélét sokszor végiglapoztuk, de ez egyrészt nem egyszerű név, másrészt semelyik más könyvemben nem találkoztunk vele, harmadrészt pedig a kereken fél év Pöttömke életének több mint 12 százaléka! Nekem nem jutott volna eszembe az állat neve... (2018. XI. 14.)

Tegnap előtt újra itt volt Kisöreg. Egy hétig nem láttam, mert kaptam tőle egy nagyon ronda náthát (ami még most sem múlt el teljesen), és nem voltam unokázgatható állapotban. Újabban, ha jön, nem azzal kezdi, hogy szeretné a tévén megnézni ezt vagy azt, amit fölvettem neki, hanem odamegy a könyvespolcokhoz és kikeres magának egy könyvet. Ennek persze nagyon örülök. Ezúttal egy nagy

könyvet halászott elő, amelyben a cápákról van szó és rengeteg kép. Erről a könyvemről már teljesen megfeledkeztem. Mindig egy másik cápás könyvet szoktunk nézegetni és két-három cápás filmet. Ahol kinyitottuk a könyvet, egy szép formájú, de teljesen jellegtelen cápa képe volt. A kicsi rögtön rávágta, hogy ez a citromcápa. Megnézem a szöveget, hát tényleg a citromcápa volt. Mondom, ezt honnan ismerted meg? Aszongya: *„Mert úgy úszik a vízben, mint a citromlé."* Ezt persze csak bohóckodásból mondta, de tényleg nem tudom, hogy honnan ismerte föl. Én nemhogy nem ismerném föl a többi cápa között, de eszembe se jutott volna a neve, miután a filmeken nem szerepel, és a másik, nagy cápás könyvben is csak egyszer vagy kétszer találkoztunk vele, ellentétben a tíz-tizenöt jellegzetes, jól fölismerhető és állandóan szereplő cápákkal. És sajnos azt sem tudom, hogy miért hívják citromcápának. (2018. XI. 23.)

A számítógépen is szokott trükkfilmeket nézegetni. Néha eszébe jut, hogy valami mást akar csinálni. Olyankor megkér, hogy állítsam meg a filmet, mert azt később akarja továbbnézni. Megtanítottam rá, hogy az egérrel hova kell kattintani, hogy megálljon a film, vagy újra elinduljon. Tegnap előtt rájött, hogy a filmet úgy is meg lehet állítani és újraindítani, ha a billentyűzeten a szünet-lécet nyomja meg! Még nincs négy éves és már most tanulhatok tőle...!

Ágika (örökbefogadott lányom) elmegy egy hónapra Ausztráliába, és azt találta ki, hogy Leonkát elviszi előtte – Mikulás ajándék gyanánt – a traktor és exkavátor múzeumba. Csodálkoztam az ötleten, mert féltem, hogy Leonkát nem nagyon érdekli a dolog. Megkérdeztem Ágit, aki sokat van a gyerekkel. Kiderült, hogy ha kutyasétáltatáskor vele van Pöttömke, gyakran mennek el építkezések mellett, ahol az ilyen gépeket munka közben látják, és a gyerek rettentően érdeklődik ezek iránt. Na jó! Tegnap volt a nagy nap, és én is velük mentem (a múzeum 20-30 km-re van innen, és Ágika vitt minket Simon – Ágika férje – kocsijával). Mondom az autóban Leonkának: Azt tudom, hogy téged érdekelnek a cápák, a dinoszauruszok, a mamutok, de hogy téged a traktorok is érdekelnek, azt nem tudtam. Erre a kölök: *„Engem **egyszerűen** minden érdekel!"*

Az óriási gépek mellett rengeteg, gyerekeknek való játszási lehetőség is volt ott. Sőt, úgy tűnt, hogy főleg a gyerekek szórakoztatása volt a cél. Volt valódi, markoló exkavátor kicsiben egy homokhalom mellett. A gyerek ráülhetett a gépre, és három kapcsolókar segítségével valóban „exkaválgathatott", csak egy pénzérmet kellett bedobni a gépbe. Ezt persze rettentően élvezte a kicsi, de a karok használatában egy kicsit segíteni kellett neki (nekünk is meg kellett tanulni az exkavátor kezelését). És minden óriási gépbe be lehetett ülni, és ott a valódi karokat kapcsolgatni, csak – szerencsére – elindítani nem lehetett. Amikor az egyik traktorban nagyban kapcsolgatott Pöttöm, megkérdeztem tőle: mi akarsz lenni, ha nagy leszel, traktorvezető, vagy olyan, aki dinoszauruszokat ás ki? A dinoszauruszok nyertek...

A kicsinek rossz szokása, hogy belekotyog, ha a felnőttek beszélnek, de gyakran nem lehet rossz néven venni tőle, mert felnőtt módra szól bele. Hazafelé jövet azt mondja Ágika: Az utóbbi időben olyan sokat beszélek svicerdücsül, hogy nehezen áll át a nyelvem a magyarra. Erre a kisöreg: *„Olyan sokat beszélek magyarul, hogy nem **áll át a nyelvem** a németre és az angolra..."* Mintha a büdös kölök folyékonyan beszélne németül és angolul! De szerintem a nyelv-átállás fogalmát akkor hallotta először.

Amitől aztán teljesen megdöbbentem: a kirándulás után este lejött és újra kézbe vettük azt a bizonyos könyvet, amelyben néhány napja fölismerte a ***Gomfotérium**ot* (és tudta a nevét), noha a könyv fél éve volt utoljára a kezünkben. Tegnap a könyvet a ***Platibelodon**nál* nyitottuk ki. Eddig az állatig nem jutottunk el, néhány napja. Nagyot kiált: *„Platibelodon!"* Ezt tényleg fél éve láthatta utoljára és azóta nem felejtette el a nevét. Én tegnapról mára nem tudtam megjegyezni ezt a nevet, és most utána kellett néznem a könyvben! (2018 .XI. 29.)

Azt mondja tegnapelőtt, hogy bújócskázzunk. Mondom, ebben a lakásban még gyereknek is nehéz elbújni, hát még nekem. Aszongya: *„Megmutatom, hogy hova bújjál!"* Mondom, hát akkor... Aszongya: *„Nem baj, majd úgy csinálok, mintha nem tudnám..."*

Néhány napja Andi levitte a gyerekorvoshoz. Évente egyszer megvizsgálják a gyerekeket, hogy jól látnak-e, jól hallanak-e, és általában hol tartanak a fejlődésben? Az orvosnő adott Pöttömnek papírt, ceruzát, hogy rajzoljon valamit, egy kört, vagy X-et, vagy bármit. Erre a kölök odaírta, hogy LEON.

Mire az orvosnő odarakott négy ceruzát és megkérdezte, az hány ceruza? Erre a kölök azonnal rávágta, hogy négy. Az orvosnő nem győzött csodálkozni. Azt hitte, a gyerek majd elkezdi számolni, hogy egy, kettő, három... Én meg azon csodálkozom, hogy a kölök ezt a legnagyobb természetességgel **németül** csinálja, noha a törökön kívül gyakorlatilag csak magyarul beszél és beszélünk vele! (2019. IV. 11.)

Pöttömkének az egyik kedvenc szava (már több hónapja) a *például*, amit ő úgy mond, hogy **példájul**. Ha magyaráz valamit, akkor rengetegszer használja, de most éppen nem jut eszembe egyetlen mondata sem, amiben előfordult a példájul.

Tegnap Andi vitt a garázsba, hogy elhozzam az új (használt) autómat, és a picike is velünk volt. Egy meredek résznél mondom Andinak, hogy Zürichben ez volt az egyetlen hely, ahol a kéziféket használtam, ha megállás után el kellett indulni. Aszongya a picike: *„Nekünk nem kell a kézifék."* Mint egy kis szakértő! Persze, mert marhanagy, automata BMW-jük van. De hogy a picike egyáltalán tudja, hogy mi a kézifék pláne, ha ilyen esetekben „nem kell nekik", azon azért meglepődtem.

Tegnap az egész délutánt a játszótéren töltöttem vele. Végre májushoz illő idő volt. Kis „rollerjével" volt ott, amit ő ***trotinettnek*** hív (a biciklijével éppen valami baj van). Mondom, gyere, hozd a herkentyűdet és menjünk. Aszongya: *„Ez nem herkentyű, hanem trotinett. A herkentyűnek elöl egy kereke van és hátul kettő. Ennek meg elöl van két kereke és hátul csak egy."* Amikor hazajöttünk, megint véletlenül herkentyűnek neveztem a kis trotinettjét. Aszongya: *„Mondom, hogy nem herkentyű. Össze-vissza beszélsz!"*

A csúszdánál azt szoktuk játszani – ezt nagyon szereti –, hogy leülök a csúszda aljára, és ő nekirepül a talpával a derekamnak. Ez persze a derekamnak a negyedik, ötödik ütés után elég, mert Kisöreg majdnem 20 kiló. Mondom, most jön az utolsó. Nem, nem, nem, rettentően tiltakozott. Aztán megegyeztünk abban, hogy még háromszor lecsúszhat. Az első után mondom: Egy! Aszongya: *„Én számolom!"* Mondom jó, akkor mondd, hogy egy. Aszongya: *„Nem egy!"* Mér', mondom, szerinted mennyi? Aszongya: *„Nulla!"*

Nagyon jól be tud illeszkedni más gyerekek társaságába (amit csodálok, mert azért még messze nem beszéli folyékonyan se a németet, se az itteni nyelvet). Volt ott három nagyobb fiú (6, 7 és 8 évesek). A csúszdán vadultak és a nagy gyerek kegyetlenkedett a kisebbekkel. A hatéves az öccse volt, de Leont is piszkálta. Mondtam, hogy jöjjön el addig, amíg a nagy gyerekek ott vadulnak, de nem jött el, sőt, később fudbalozott velük, és nagyon jól megértették egymást. Rengeteg suszterbogár röpködött ott. Leonka megfogott egyet és megtanította a gyerekeket arra, hogy az suszterbogár. Láttam a nagy tárgyalást (messziről) és odamentem hozzájuk. A gyerekek féltek a bogártól, de amikor látták, hogy Leonka vidáman hagyja a kezén szaladgálni, ők is bátrabbak lettek. Mondtam nekik, hogy nem tudom a bogár német nevét, sőt, a tisztességes magyar nevét se (azt hittem, hogy azt mi csak Nádasdon – valamikor tiszta sváb falu volt – hívtuk suszterbogárnak), de megígértem nekik, hogy mindkettőt megtudom, és legközelebb megmondom nekik.

Itthon aztán az első meglepetésem az volt, hogy a németnyelvű bogár-könyvben nem találtuk meg. Ejnye, mondom, megnézzük a Wikipédián így, hogy suszterbogár (legföljebb kiröhög a Wikipédia...). Hát nem röhögött ki. Ez volt a második meglepetés. A harmadik az volt, hogy nincs tisztességes magyar neve a suszterbogáron kívül (a Wikipédia legalábbis nem tud róla). A negyedik meglepetés pedig akkor ért, amikor átkapcsoltam a Wikipédia leírását németnyelvűre: kiderült, hogy a bogárnak német neve egyáltalán nincs! Csak a latin neve szerepel a magyarázatban: ***Cantharis rustica***. Most aztán fölmerül a kérdés, hogy akkor mitől **suszter**bogár a neve??? Ha elmondom a három gyereknek, hogy ha nem akarják megjegyezni a bogár latin nevét, akkor kénytelenek lesznek a magyar névvel megelégedni. És ha az elterjed, 50 év múlva a Wikipédia talán azt fogja jelenteni, hogy német neve ugyan nincs, de Németsvájcban a ***Schusterkäfer*** néven ismerik...

Két, Leonka-méretű kislány is volt ott. Nem jutott eszükbe fudbalozni, de amikor a három fiú elment, Leonka rábeszélte őket a fudbalozásra. Én meg megtanítottam őket *gyermekláncot* csinálni. Ilyet még sosem láttak. Rettentően élvezték. Furcsálom, hogy a szülők, vagy akik a gyereket a játszótérre viszik, nem foglalkoznak a gyerekekkel. Ha többen vannak, egymással beszélgetnek, ha

egyedül, akkor az okostelefonról hallgatnak valamit füldugasszal. A gyerek aztán boldoguljon, ahogy tud! Nem csoda, hogy akkor egy 4-5 éves kislány nem tudja, mire jó a pitypang.

Itthon Lenoka énekelgette, hogy *„Volt egyszer egy kemence, belebújt a kis Bence...”* A szobában énekelte, de nem hallottam. Én meg a konyhában énekeltem, de persze nem voltunk „lépésben”. Egyszercsak hallom, hogy kiabál: *„Hé! Nem tudok összpontosítani!”* (2019. V. 25.)

Tegnap lementem vele a Bambis játszótérre (annak nevezzük, mert van mellette egy bronz őszszobor). Sajnos még mindig eléggé selypítve beszél. Mondott valamit, amit nem értettem. Mondom, nem értem. Aszongya: *„Németül beszéltem. Tanulj már meg egy kicsit németül!”* (2019 VI. 8.)

Most itt befejezem az idézeteket. Az utolsó bejegyzésnél Pöttömke négy és fél éves volt. Most már elmúlt hét éves és kis iskolás, de még mindig így mondja: példájul. Természetesen sok bejegyzést hagytam ki. Remélem, hogy ez így és eddig nem volt unalmas. Valamikor talán még visszatérek erre a vonalra, hiszen még ma is mond elég följegyzendőt.

Kétszer gyorsabb?

Az Acta Historica Hungarica Turiciensia olvasói ismerik a *Nyelvleckéztetés* cím alatt (https://epa.oszk.hu/01400/01445/00055/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_01_150-293.pdf#page=2) megjelent „nyelvdorgáló” rövid verseimet Ezek olyankor születnek, amikor magyar szövegeket olvasva, vagy hallva kinyílik a nyelvi bicska a zsebemben – mint ahogy már mondtam – valami nyelvi szörnyűség miatt. Sajnos azonban némelyik szörnyűséget nem lehet egy-két, rövid versszakkal elintézni (noha gyakran megkísérlem). Az egyik ilyen borzalom észrevétlenül terjed és sok mindenkinek már nem is szúr szemet, pedig (szerintem) hiba. Nézzünk egy-két példát. Első példa: A vonat **a megengedett sebességnél háromszor gyorsabban** ment, vagy haladt (tévé hírekből kiragadott mondat). Mit is akar mondani ez a szöveg? hogy a vonat **háromszor olyan gyorsan ment, mint** amilyen a megengedett sebesség volt azon a vonalon. Igaz, hogy itt nem hiányzik az összehasonlítási alap: *a megengedett sebességnél*, de szerintem a *háromszor **olyan** gyorsan haladt, **mint..*** sokkal jobban hangzik. A **háromszor** és a **gyorsabban**, valahogy nem férnek össze szerkezetileg, legalábbis érzésem szerint. E „szerkezet” a gyors elterjedését a hirdetések kitalálóiknak köszönheti, mert félig-meddig megkerülhető vele a viszonyítási alap megnevezésének kényszere. Második példa: Valami (amiben a **formula** szó is előfordul és a **hidratál** is, mintha a **képlet** és a **nedvesít** szavainkat a leprások szigetére kívánnánk) **kétszer gyorsabban** hat (a tévé reklám szerint). Azaz kétszer **olyan** gyorsan hat, **mint**... Mint vajon mifene? Hogy az X-vállalat, Y-terméknél hat gyorsabban, az nem szabad kimondani. És az, hogy mondjuk csak a kamillateánál hat „kétszer gyorsabban”, nem lenne elég jó reklám... Harmadik példa (nagy plakáton láttam, talán egy földalatti megállónál): **Négyszer gyorsabban** tanul angolul...(nyilván akkor, ha az ott meghirdetett módszert alkalmazza, vagy abban a nyelviskolában tanul). Igenám, de mihez viszonyítva? Ez „természetesen” hiányzik a hirdetés szövegéből. „Négyszer gyorsabban” tanul, mint az orángután, vagy csak a meztelencsigánál gyorsabban és ráadásul négyszer? Avagy csak egy másik iskolában elérhető sebességnél „négyszer gyorsabban”, amit persze nem szabad állítani. Itt is a négyszer **olyan** gyorsan, **mint**... lenne a helyes, de akkor nem lehetne elhagyni azt, amihez ez a sebesség viszonyul.

Mit mond az angol? *Twice as fast...*, azaz kétszer (olyan) gyors mint... Az *olyan* csak hallgatólagosan van benne, vagyis csak bele kell értenünk, de itt most nem az angol pongyolaságáról van szó. Semmi esetre se mondja, hogy *faster*, azaz gyorsabb. (Igaz, a *Gúglon* láttam olyat, hogy *twice faster*, de ez szerintem – bár nem vagyok az angolnak nyelvész szintű szakértője – merőben „angoltalan”!) A németben pedig teljesen elterjedt az, amit a magyarban is kifogásolok: *zweimal schneller*: szórul szóra ***kétszer gyorsabb*** (vagy ***gyorsabban***, e kettő között nem tud különbséget tenni a német). A németben is a *zweimal **so** schnell, **wie**...* lenne a helyes. Vajon ez a hiba (mert szerintem hiba!) a németből „gyűrűzött” a magyarba?

Nagyon furcsállom, hogy ez ellen Magyarországon – mint ahogy innen látom – nem tesz senki semmit, és erősen szégyellem magam azoknak nevében, akiknek föladata lenne ilyen, futótűzként terjedő, és már teljesen elfogadott magyartalanságok ellen harcolni. Az ilyesmit utólag üldözni, vagy a kiirthatóságában reménykedni alig lehet. És ez most mindenképpen **ezerszer akkora** föladat lenne, **mint** az elterjedésének megakadályozása lett volna. Jól figyeljük meg a szerkezetet: azt mondom, hogy ezerszer **akkora** és nem ezerszer **nagyobb**, vagy ezerszer **akkorább**!

A -szor, -szer, -ször és
az -obb, -ebb, -öbb

Magyarázom minduntalan,
e szerkezet magyartalan:
„...két**szer** gyors**abb...”** nem létezik!
Nyelvérzékkel ellenkezik!

„...Kétszer **olyan** gyors**, mint**...” viszont
nem kelt bennem nyelvi iszonyt!
S ha valami „...gyors**abb, mint**...”,
hasonlításra kacsint!

Hogyha: „**Gyorsabb, mint a hang**”,
nincs hiány, s a nyelv nem pang.
Ám a „...**kétszer gyorsabb**nál...”
meg-megrándul már a váll.

Ott nem használ **-nál**, vagy **-nél**,
nem lesz több a semminél:
Kétszer gyorsabb, mint a szél?
Kétszer gyorsabb a szélnél?

Sajnos egyik sem helyes!
Megjegyezni érdemes,
s a versikém erre int:
szükséges az **olyan**.....**mint**!

(Ám ez magán vélemény
s ezért nem biztos, hogy tény....
Versem folytán kél remény:
így talán derül rá fény.)

Zollikerberg, 2023 XI. 1.

Idegenszavas szójátékok

Ezrével gúnyolom az idegen kifejezéseket és legszívesebben mindegyiket kiebrudalnám a magyar nyelvből. Ám ez részben hálátlanság, mert hiszen rendkívül alkalmasak szójátékok gyártására.

És hogy ilyesmire egyáltalán fölhasználhatók, az annak „köszönhető”, hogy léteznek a magyar nyelvben és – sajnos – az érthetőségük általánosan elterjedt. Íme néhány példa, szójáték versekbe bújtatva:

Ünnepeljünk, ha csak lehet

Fejbólintást találtunk föl, s ma pont kétszáz éve!
Ünnepeljük most, sok gondot hetykén félretéve.
Biccentenárium – tudjuk – ez ünnepünk neve.
Vedeljük a sört és a bort, mint vizet a teve...!

Álmodott babérok

Jó dolog a dicsőség, hisz
lelket fűtő kalória.
Ám az elképzelt dicsőség,
csupán ***fantazmaglória***.

Jótékonykodjunk néha

Ajándékba adott gyógyszert
nesze-szer-nek mondhatod,
pláne ha szükség volt rá, s a
beteg máshol nem kapott.

Nem túl gusztusos szokás

Fudbalmeccs után szertartás
az átizzadt trikócsere.
Cseremónianak mondom,
a szóba ***s***-t téve bele...

Más fehérje is kell itt-ott

Igaz, húst is eszik néha
(de ez nem nyilvános).
Nagyotmondó zöldségevő:
vegethárijános.

Foglalkozások és elnevezések

Képzelt szörnyeket utánzol?
Akkor illik rád e cím
– habár új szóval nevezlek –
te leszel a ***fantomím***.

Pótsztár

Megbetegedett a színész,
s tartalék-szereplőt hívva,
került színpadra valaki,
aki így: ***alternadíva***.

Ravasz eszköz

Az álkulcs kampónak látszott
(rápillantásom csak futó,
s ezért nem is ismertem föl),
így e szerszám: ***inkognyitó***...

Feltűnési díszbetegség

Punk-frizura a fejeden,
s felém azzal jössz?
Sokkal találóbb néven ez:
denaturált szösz!

Idegen szók, dédelgetve

Férfi sztriptíz? – Ízlés dolga –:
Lehetne a ***kanoptikum***.
Árborított parti fűzes,
pediglen az ***árborítum***...

Vár a macska?

Macska-kedvenc minden hal és
nem kivétel a szardella.
A macskavár – mindeközben –
nem más, mint a ***cicadella***.

Hajrá gnómok!

„Törpék hadgyakorlatát” ma
– mint fogalmat – rövid szó ver,
hiszen az nem más szerintem,
mint a jólcsengő ***manóver***...

Ítélet idő

Délkelet-Ázsiában is,
ilyen esőt mindenki un,
hisz’ szakadatlanul esik!
Ez bizony a ***non-szűn-mon-szun***...

Csak tudományosan!

Az orvosi nyelvben minden
idegen szó és ez faktum!
Így lett ott az erényövből
a szép ***antibejutikum***...

Zollikerberg, 2023 XI. 8.

«Magyar»-ázat a Tál család-hoz

Nyugodtan dicsekedhetünk az anyanyelvünkkel, mert az sok tekintetben egyedülálló és csodálatos. De ne úgy dicsekedjünk, hogy amivel dicsekszünk, az éppen a legkisebb mértékben sem magyar!

Évek óta kereng a világhálón a *Tál család*. Nem tudom, ki írta, mert én eddig, sajnos csak a szerző megnevezése nélkü kaptam meg a szöveget (számtalanszor). Jópofa, szellemes összeállítás, senkinek nem lehet ellene semmi kifogása. Nekem sincs.

Csak, amikor ilyen megjegyzésekkel továbbították a szöveget, hogy: – «*Ilyet csak a magyar nyelvben lehet csinálni.*» – Vagy: *«A világ melyik nyelve tud még ilyeneket ?»* – vontam föl a szemöldökömet nagyon magasra.

Először is: A magyarban a vezetékneveket a teljes név elejére írjuk és nem a végére, ellentétben a legtöbb idegen nyelvben dúló (teljesnen észszerűtlen) szokással.

Másodszor pedig: A szöveg nem a magyar nyelv csodáját bizonyítja, hanem azt a szomorú tényt, hogy a nyelvünkbe rengeteg idegen szó ékelődött be olyannyira, hogy azokat a legkisebb lelkiismeretfurdalás nélkül használjuk nap, mint nap, legtöbbször fölöslegesen!

Kékítettem a szövegben az idegen, **egyáltalán nem magyar** szavakat. Lilára festettem a már nagyon régen átvett és «magyarnak érzett», de ugyancsak, egyértelműen **idegen** szavakat (rostál, kóstol, trombitál). Egyetlen egy, valóban magyarnevű tagja van a családnak, az **Ágy Tál**. A **Han Tál** pedig magyar szleng szó és talán az is valamilyen idegen nyelvből származik.

Tehát, derüljünk a szellemes szövegen de ne állítsuk, hogy ***Ilyet csak a magyarban lehet***… És főleg ne állítsuk, hogy az – az összekötő szövegen kívül – egyáltalán ***magyar !***

Íme az eredeti szöveg. Szerzőjének nevét sajnos nem ismerem:

„A Tál család
Tudjátok, hogy hány tagja van a mi családunknak ?
Először is itt van az öreg **Dik Tál**, aki mindent irányítani akar, aztán ott van **Protes Tál** bácsi és fivére **Szabo Tál**, akik folyton ellenszegülnek és mindent meg akarnak változtatni. A húguk, **Irri Tál**, nyughatatlan bajkeverő a két fiával, **Inzul Tál**lal és **Molesz Tál**lal együtt. Valahányszor felmerül egy új kérdés, **Hezi Tál** és felesége, **Vege Tál**, meg annak a testvére **Lamen Tál** várni akar vele még egy évet. Aztán ott van **Imi Tál**, aki folyton arra törekszik, hogy a mi családunk pontosan olyan legyen, mint az összes többi. A kényeskedő **Affek Tál** néni túl sokat képzel magáról. Iker öccsei, **Garan Tál** és **Han Tál** pedig hamis
ígéretekkel próbálnak elkábítani mindenkit. De azért nem minden családtag rossz. **Asszisz Tál** rokonunk például kifejezetten segítőkészen intézi az ügyes-bajos családi ügyeket. **Ros Tál** és **Szelek Tál** viszont már nem mindenben vesznek részt szívesen. A dúsgazdag üzletember nagybácsi, **Invesz Tál** anyagi hozzájárulására mindig lehet számítani, csak az a zsugori öccse, **Limi Tál** folyton igyekszik visszafogni adakozó kedvét. A remek politikai érzékkel megáldott **Reprezen Tál** kiválóan képviseli a családot különféle rendezvényeken. Az elkötelezett **Agi Tál** nővérem élen jár a meggyőzésben, de **Reflek Tál** igyekszik folyton ellentmondani neki. **Medi Tálhoz** bármikor fordulhatunk átgondolt és megnyugtató tanácsokért. **Szalu Tál** unokaöcsém éppen katonaidejét tölti a hadseregben. Bevásárolni **Kós Tál** nagynéném szokott a piacon, mert ő mindig tudja, hogy mi mennyibe kerül, és általában **Lici Tál** is elkíséri, mert nagyon szeret alkudozni a kofákkal. A kitünő hanggal megáldott **Kán Tál** folyton dalol, zenész fivére **Trombi Tál** pedig hangszeren kíséri (a kamasz **Mu Tál** átmenetileg nem énekel

velük.) Sajnos a múlt év során három családtaggal is kevesebben lettünk: két unokatestvér, **Dezer Tál** és **Konver Tál** külföldre távozott, a kilencven éves **Exi Tál** néni pedig végelgyengülésben elhunyt. Őt az utolsó időkben már csak **Ágy Tál** vigasztalta.”

Jópofa szójáték

Kaptam ezt a jópofa szójátékot. Ezt eddig nem ismertem. Ez tényleg olyan szöveg, amit nagyon nehéz lenne más nyelven (legalábbis az általam ismert nyelveken) összehozni.

Az eredeti szöveget, amelyről sajnos nem tudom, hogy kitől származik, kicsit kiegészítettem. A **fekete** az eredeti szöveg:

– Édesanyám, bőg a szomszéd Samara,
és hármat Toyota tyúk!
– No, ha tojt, hát majd nevel Fiat is! Amíg
kotlik, zavard Kia hímeket, most nem kell
a kakaSkodás.

És gyere reggelizni, van még a jóféle,
ittHonda-rált kávéból.
Aztán pedig Ford-íts figyelmet a csibék őrzésére,
remélem, így a tolvaj nem lOpel egyet sem.

Majd, ha a csirkék megnőnek,
elNissantjuk a nyakukat, és neked más dolgod
se lesz, mint hogy forgalMazda húst.
Ez számodra könnyű föLada-t.
Néhányukból meg csinálunk csirkepörköltet.
Tudom, kedvenced a mellehúSa ab-ból.
Az lesz ám a gAudium!

Ha a csibék átmennek a másik telekre,
nem baj az, hisz már az anyjuk is
a szomszé-DAEWOOt. Ha nem kapirgálnak,
PORSCHE lesz. És ha tiszta maradt az udvar,
abból látod, hogy táVolvo-ltak.

Ui: Ne ijedj meg, a kisházban BENTLEY-
bák vannak!

Teszem hozzá, hogy még ki is maradt belőle valami:
Édesanyám, a másik szomszéd, a szemétLáda Szamara leette a fakadást.
(A palóc mondóka valahogy így hangzott eredetiben:
- Ídesanyáóm! A számór leette a faákadáóst.
- Hozzad lyáónyom a kaászót, haádd váógom el a nyaákót.)

Emlészem, volt egy orosz autó a cucilizmusban, amit csak Sztalin utolsó bosszújának mondott az istenadta nép, a Zaporozsec, ami állítólag repülőgép indítómotor volt eredetileg. Azt csak lazán Zápor Jóskának hívtuk. Öcsém mesélte, hogy látott egyszer egy Zápor Jóskát, amelynek hátsóablakában kis tábla volt a következő szöveggel:
Nem vagyok hülye.
Nyertem...

Zollikerbeg, 2020 XII. 4.

Szótörténet (autóbusz)

Két szó száll mindenki ajkán,
ím: az **autó** és a **busz**.
Történetüket leírom,
amíg van bennem kis szusz.

Az **autó**, **automobil** volt,
ami **önmozgót** jelent.
Idők folytán a -**mobil** szó
fölösnek tűnt és lement.

Megmaradt az **autó**, ami
márcsak annyit jelent: **ön**.
(A busznak a története
majd csak ezekután jön.)

Omnibusz volt eleinte:
automobil-omnibusz.
Automobil-omni- eltűnt,
ami megmaradt, a -**busz**.

Eredeti jelentése:
önmozgó-mindenkinek,
a megmaradt **busz** viszont már
csak annyit jelent, hogy -**nek**...

Az **autóbusz** – ezek szerint –
ön-ből, -**nek**-ből összetett...,
örülök, hogy elmondhattam
ezt a kis történetet.

Zollikerberg, 2023 X. 14.